

“เพลงคลาสสิกยุคโพสต์โมเดิร์นฯ คือดนตรีที่กลับมาเข้าหาคนฟังมากขึ้น”

บิวส์ ดอร์เนอร์

■ ศิลปิน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค วันศุกร์ที่ 27 กรกฎาคม ที่ผ่านมามีคอนเสิร์ตที่ห้องบอลรูม โรงแรมริเจนท์ ถนนราชดำเนิน เนื่องแน่นไปด้วยผู้คนมากหน้าหลายตาที่ตั้งใจมาฟังกลุ่มนักดนตรีเครื่องสายวงบิเอสโอ ภายใต้การนำของ ทัศน นาควัชร บรรเลงเพลง The Four Seasons ผลงานเพลงของ วีวาลดี และ เพลง ตุลาคม, ตุลาคม, พฤษภาคม (October, October, May) ผลงานเพลงคลาสสิกแต่งใหม่ ของ อภิสิทธิ์ วงศ์โชติ คีตกวีหนุ่มชาวไทย ไม่บ่อยครั้งนักที่คอนเสิร์ตดนตรีคลาสสิกจะได้รับความสนใจอย่างมากมายเหมือนคอนเสิร์ตนี้

บทเพลง เดอะ โฟร์ ฤดูนั้น ย่อมเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักฟังเพลงคลาสสิกทั้งระดับเริ่มต้นและระดับอาวุโส แต่ ตุลาคม, ตุลาคม, พฤษภาคม ผลงานเพลงของ อภิสิทธิ์ วงศ์โชติ ที่ชื่อเพลงสื่อถึงเดือนแห่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยเรา เดือนแห่งคนเดือนตุลาฯ, วีรชน, การเสียสละ, นักสู้, หลีหลีก และการสูญเสีย เป็นเพลงประเภทใด มีลีลา ความน่าสนใจอย่างไร จึงนำมาเล่นสอดสลับคู่กับเพลงสำเนียงบาโรกยอดนิยมที่หลายคนคุ้นเคย และอาจเป็นความน่าสนใจส่วนหนึ่งที่ดึงดูดผู้ชมผู้ฟังมาได้มากมายเช่นนี้

อภิสิทธิ์ วงศ์โชติ หนุ่มน้อยรูปร่างลั่นหัดเริ่ม

ด้านชีวิตทางดนตรีด้วยการเล่นอังกะลุงตอนเรียนอยู่ชั้นป.4 โรงเรียนอัสสัมชัญกรุงเทพ หันมาเรียนตีกลองอย่างจริงจังเมื่อเรียนอยู่ชั้น ม.1 มีโอกาสเล่นกับวงโยธวาทิตของโรงเรียนมาโดยตลอดหยุดเล่นดนตรีไปประมาณปีครึ่ง ตอนที่ไปเรียนต่อคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ แต่เขาารู้สึกว่าการเรียนวิชาบริหารธุรกิจเป็นสิ่งที่ไม่ชอบ เรียนแล้วรู้สึกท้อใจ เพราะว่าทำไม่ได้ไม่ตีเหมือนกับถูกบังคับให้ไปนั่งฟังเลคเชอร์ และต้องไปเรียนเพื่อสอบ เมื่อมีโอกาสพบกับรุ่นพี่ที่อัสสัมชัญซึ่งเล่นเฟรนช์ฮอร์นและเรียนดนตรีอยู่ เห็นมีความสุข ก็เลยตัดสินใจสอบเอ็นทรานซ์ใหม่ เรียนดนตรีในคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2535

พอมาเรียนดนตรี เหมือนกับการพบโลกใหม่เรียนโดยไม่รู้สึกว่านี่คือการเรียนหนังสือรู้สึกว่าการที่มิอาจารย์เก่งๆ มาพูดถึงสิ่งที่อยากรู้ อยากเรียนขณะเรียนปี 2 ที่จุฬาฯ มิอาจารย์ที่เล่นอยู่ในวงบิเอสโอชวนให้ไปเล่นในวงด้วยกัน และในปีเดียวกันก็สอบคัดเลือกเข้าร่วมบรรเลงเพอร์คัสชันหรือเครื่องกระทบให้วงเอเซีย ยูทอริเคสตรา (Asian Youth Orchestra) หรือ AYO ปีที่ กิดอน เกรมเมอร์ (Gidon Kremer) เป็นคนเดี่ยวไวโอลิน คอนแชร์โต ผลงานของฟิลิป กลาส ออกทัวร์ในเอเชีย และยุโรป มาแสดงในเมืองไทยด้วย ปีต่อมา 1994 สอบผ่านได้เล่นกับวงนี้อีก ออกทัวร์แสดงในเอเชียและประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ปีนั้น หลิน จ้าว เสียง (Cho-Liang Lin) เป็นคนเดี่ยวไวโอลิน และปี 1995 เป็นปีที่ร่วมเล่นกับวงเอเซีย ยูทอริเคสตราเป็นปีที่ 3 ออกทัวร์แสดงในเอเชียและสหรัฐอเมริกา

อภิสิทธิ์ให้คำตอบต่อคำถามที่ว่าหันมาสนใจด้านการแต่งเพลงได้อย่างไรว่า

“ตอนนั้นก็ได้คิดที่จะเรียนวิชาการ

ประพันธ์ดนตรีอย่างจริงจังแต่พอเห็นสกอร์เพลงมากขึ้น ได้เห็นเพลงที่เขียนขึ้น ก็เกิดความสนใจ การแต่งเพลงขึ้นมาเขียนจบแล้ว ไปทำงานกับคุณสินนา สารสาส และคุณจิรพรรณ อังศวานนท์ อยู่ 2 ปี รู้สึกสนุกมาก จนถึงจุดหนึ่งก็อยากไปเรียนต่อ เลยสมัครเรียนต่อปริญญาโทที่ UCLA โซดที่สอบได้ และได้ไปเรียนด้านการประพันธ์ดนตรีอยู่ 2 ปี โดยได้เรียนกับศาสตราจารย์ Ian Krouse และ Jerry Goldsmith"

อภิสิทธิ์ วงศ์โชติ ให้ความกระจ่างเกี่ยวกับที่มาและเทคนิคสำคัญของดนตรีร่วมสมัยในบทเพลง "ตุลาคม, ตุลาคม, พฤษภาคม" ของเขาว่า

"เพลงร่วมสมัย หรือ contemporary music ที่คนทั่วไปคิดว่าฟังไม่รู้เรื่อง จริงๆ แล้วหมายถึงเพลงในยุค modernism แต่ยุคนี้เป็นยุคปลายศตวรรษที่ 20 ต้นศตวรรษที่ 21 เป็นยุค

เพลงต้องการนำเสนอ เช่น ทำนองเพลง Ode to Joy ในซิมโฟนี หมายเลข 9 ของเบโธเฟน เพราะมาก เป็นที่รู้จักของคนทุกคน นักแต่งเพลงแนวโพสต์โมเดิร์นน่าจะเข้ามาใช้ในการแต่งเพลง โดยนำเสนอในรูปแบบใหม่แม้ดนตรีที่สื่ออยากเข้าใจยาก แต่คนฟังได้ยินทำนองเพลงนี้ ก็คุ้นเคยสามารถเชื่อมเพลงนี้เข้าหาคนฟังในอีกระดับหนึ่งได้"

"นักแต่งเพลงร่วมสมัยตามแนวคิดนี้ อาทิ John Corigliano นักแต่งเพลงชาวอเมริกันที่แต่งเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง เดอะ เวิร์ด ไวโอลิน Michael Daugherty แต่งเพลงโดยให้คนเล่นบาสซูนแต่งตัวเป็นเอลวิสพ雷斯ลีย์ เล่นบาสซูนที่มีเสียงเอื้อนโน้ตโดร์็อคแอนด์โรลแบบเอลวิส ทำให้คนฟังเกิดความรู้สึกเชื่อมโยงเพลงคลาสสิกร่วมสมัยที่ฟังอยู่กับเพลงของเอลวิสที่คุ้น

postmodernism ซึ่งดนตรียุคนี้เป็นดนตรีที่ตรงใจผม ตรงกับที่ผมคิดมาตลอดว่า ทำไมเพลงคอนเท็มโป จังฟังยากเพลงคลาสสิกยุคโพสต์โมเดิร์นนี่ คือดนตรีที่กลับเข้าหาคนฟังมากขึ้น สื่อความหมายกับคนฟังมากขึ้น"

"ตัวอย่างเทคนิคทางดนตรีบางอย่างที่ใช้กันในกลุ่มนักแต่งเพลงโพสต์โมเดิร์นนี่ คือเทคนิค Quotation เป็นการนำแนวทำนองเพลงจากสิ่งที่คนทั่วไปรู้จัก มาผสมผสานกับแนวทางที่ผู้ประพันธ์

เคย"

คีตกวีหนุ่มชาวไทย บอกเล่าถึงการนำเทคนิคการแต่งนี้ไปใช้ในบทเพลง "ตุลาคม, ตุลาคม, พฤษภาคม" ว่า

"เพลงนี้แต่งขึ้นมาใหม่ เพื่อเล่นต่อกับเพลง เดอะ เวิร์ ซิชั่นส์ ของวียาลดี ให้ความหมายว่า เมื่อฤดูกาลเปลี่ยนแปลงไป บางสิ่งบางอย่างก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย ทำให้ผมนึกถึงเทคนิค Quotation เป็นเบื้องแรกเลยว่า ทำอย่างไรให้เพลงของวียาลดีและเพลงที่ผมแต่งสามารถต่อเนื่องกันไปได้โดยไม่เกิดการสะดุด เพราะผมไม่ต้องการเขียนให้ออกมาเป็นดนตรียุคบาโรก หรือนีโอ-บาโรก แต่ต้องการใช้ texture ของผมเอง ผมจึงนำเทคนิคนี้มาใช้ โดยการนำแนวทำนองหรือธีมหลักจากเพลง เดอะ เวิร์ ซิชั่นส์"

"ในท่อนหนึ่ง Darkness Looming ผมนำทำนองเพลงจากท่อน Spring ทั้ง 3 ตอนมาไว้ทั้งหมด แต่ใช้ในรูปแบบการเรียงลำดับที่กลับกัน ท่อนสอง Dharماسatra ดัดเอาท่อนโซโลที่เป็นคาเดินช้าสำหรับเดี่ยวไวโอลิน มาแปลงเป็นแนวทำนองใหม่ เน้นความรู้สึกเศร้าจากเสียงไวโอลิน ท่อนสาม Threnody to The Yellow Doves ซึ่งชื่อท่อนนี้ก็นำมาจากชื่อ Threnody to The Victims in Hiroshima ผลงานเพลงของ Krzysztof Penderecki โดยยกท่อนช้า Autumn จากเดอะ เวิร์ ซิชั่นส์ มาวางท่อน นำมาขยายและเปลี่ยน texture ใหม่ ส่วนหนึ่งผมได้แรงบันดาลใจจากการฟังและดูเทคนิคการเล่นไวโอลินของ ไมเคิล เคเนดี้ นักไวโอลินชาวอังกฤษ ที่ใช้เทคนิคการเล่นเสียงฮาร์โมนิคบนไวโอลิน ท่อนสุดท้าย Force of Innocence ตั้งใจแต่งให้คึกคัก ไม่เศร้าเหมือนสามท่อนที่ผ่านมา ไม่ต้องการให้คอนเสิร์ตจบแบบตาย ต้องการให้จบแบบมีพลัง คึกคักแต่ไม่ใช่แบบสนุกๆ"

อ่านผู้ประพันธ์เพลงพูดคุยถึงเบื้องหลังผลงานเพลงของตนเองแล้ว ถ้าใครสนใจอยากสัมผัสกับบทเพลงนี้จริงๆ วันศุกร์ที่ 3 สิงหาคม (พฤษภาคม) เวลา 20:00 น. ณ ห้องบอลรูม โรงแรมริเจนท์ กรุงเทพฯ จะมีการบรรเลงเพลง เดอะ เวิร์ ซิชั่นส์ และ ตุลาคม, ตุลาคม, พฤษภาคม ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เพื่อสนองความต้องการของแฟนเพลงคลาสสิกจำนวนมาก ที่พลาดการแสดงครั้งนี้แล้ว

คอนเสิร์ตยามเช้า จากคณะนักร้องประสานเสียงวิทยาลัยเกอร์ตัน

นิวส์ดอทเตอร์เบอร์

■ คุณ จริญญาศักดิ์

6 เมื่อวันพุธที่ 8 สิงหาคมที่ผ่านมา เป็น "วันเยาวชนสากล" (International Youth Day) ขององค์การสหประชาชาติกิจกรรมในบ้านเราก่อนข้างจะเวียนหาเจนหลายคนไม่ทราบว่ามันเป็นวันสำคัญของเยาวชนทั่วโลกทางองค์การสหประชาชาติประจำประเทศไทยได้จัดให้มีการแสดงดนตรี รูปแบบการขับร้องประสานเสียง โดย คณะนักร้องประสานเสียงประจำโบสถ์วิทยาลัยเกอร์ตัน (Gorton College Chapel Choir) แห่งมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ที่เดินทางมาจากประเทศอังกฤษ เพื่อร่วมแสดงในวันสำคัญนี้ในเมืองไทย

Chapel Choir หมายถึงคณะนักร้องประสานเสียงที่ร้องประจำโบสถ์ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์นั้น ประกอบด้วยวิทยาลัยเล็กๆ ในสังกัดมากมายวิทยาลัยหลายแห่งมีโบสถ์ประจำวิทยาลัย และมีคณะนักร้องประสานเสียงประจำโบสถ์ขับขานเพลงเพื่อกิจกรรมทางศาสนา มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ประกอบด้วยวิทยาลัยหลายแห่งซึ่งมีคณะนักร้องประสานเสียงประจำโบสถ์ (college chapel choirs) ของตนเอง อาทิ คิงคอล คอลเลจ, ทรินิตี้ คอลเลจ และ เกอร์ตัน คอลเลจ

วิทยาลัยเกอร์ตันเป็นวิทยาลัยเปิดสอนระดับปริญญาตรีก่อตั้งเมื่อปี 1869 เดิมเป็นวิทยาลัยสำหรับผู้หญิงล้วนเพิ่งเปิดรับนักศึกษาชายเมื่อปี 1977 มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ในกลุ่มวิทยาลัยที่ขึ้นกับมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ เปิดรับนักศึกษาเข้าเรียนประมาณปีละ 150 คน ทั้งสายวิทยาศาสตร์และสายศิลปะ

คณะนักร้องประสานเสียงวิทยาลัยเกอร์ตันประกอบด้วยนักร้องที่เป็นนักศึกษาจากคณะต่างๆ นอกเหนือจากการขับร้องประจำโบสถ์ของวิทยาลัยเองแล้ว ยังออกแสดงนอกมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์อีกด้วย อาทิ แสดงที่โบสถ์เซนต์ พอล, โบสถ์เวสต์มินสเตอร์ และออกทัวร์แสดงในต่างประเทศอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง คณะนักร้องฯ เคยเปิดการแสดงแล้วที่ประเทศเยอรมนี, สวิตเซอร์แลนด์, ไอร์แลนด์, อิตาลี, เม็กซิโก และประเทศญี่ปุ่น โดยเฉพาะทัวร์ญี่ปุ่นปี 1999 ภายใต้การอุปถัมภ์ของเจ้าฟ้าหญิงทากาโกะ ซึ่งสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยนี้ ได้รับความชื่นชอบเป็นอย่างมากจากผู้ฟังชาวญี่ปุ่น

บทเพลงขับร้องประสานเสียงที่ทางคณะนักร้องฯ นำออกแสดงค่อนข้างหลากหลายสไตล์ ทั้งเพลงร้องทางศาสนา อันเป็นบทเพลงร้องหลักของวง และเพลงร้องสำหรับชาวบ้านทั่วไป อาทิ ผลงานเพลงร้องประสานเสียงของ Josquin des Pres คีตกวีเรอเนซองส์ไล่เรียงมาถึงผลงานเพลงร่วมสมัยของ John Tavener คีตกวีและนักออร์แกนชาวอังกฤษ

การแสดงในเมืองไทยของคณะนักร้องประสานเสียงวิทยาลัยเกอร์ตัน เป็นส่วนหนึ่งของการออกทัวร์แสดงในประเทศแถบเอเชีย ได้แก่ ไทย, มาเลเซีย และสิงคโปร์ คอนเสิร์ตในเมืองไทย แสดง 2 รอบ คือที่หอประชุมองค์การสหประชาชาติ เนื่องในวันเยาวชนสากลแสดงเมื่อวันพุธที่ 8 สิงหาคม เวลา 10:30 - 11:30 น. และที่สยามสมาคม ซอยอโศก แสดงเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 9 สิงหาคม เวลา 19:30 - 21:15 น.

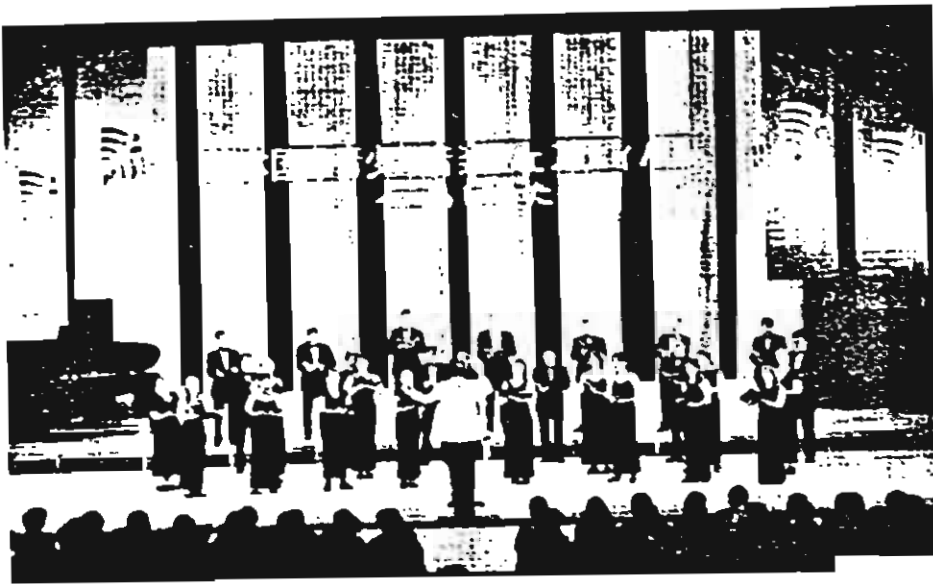
ผู้เขียนมีโอกาสฟังการแสดงในรอบเช้าวันพุธ เป็นประสบการณ์การฟังดนตรีในเวลาไม่ปกติสำหรับการฟังคอนเสิร์ต ยกเว้นที่ผู้เขียนเคยชมการซ้อมใหญ่ของวง

ออร์เคสตราที่ขายบัตรเปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าฟังได้ (open rehearsal) ในต่างประเทศ อีกทั้งสถานที่ๆ จัดแสดงก็ไม่ใช่ที่คุ้นเคยสำหรับคนรักเสียงเพลงแนวนั้นทำให้ผู้เขียนนี้เกิดความรู้สึกใหม่ๆ (ในทางที่ดี) สำหรับการฟังคอนเสิร์ตนี้

บรรยากาศในหอประชุมองค์การสหประชาชาติบ้านเราก่อนข้างเหมาะสำหรับการฟังเพลงแม้ว่าเสียงที่ร้องออกมาของคณะนักร้องฯ จะหายไปมากพอสมควร เนื่องจากถูกพรมปูพื้นดูดเสียงไปส่วนหนึ่ง แต่ความเจียบของเครื่องปรับอากาศและการทำงานแบบมืออาชีพของคนในองค์การระหว่างประเทศแห่งนี้ อยู่ในระดับดีทีเดียว

ความจริงการจัดคอนเสิร์ตดนตรีคลาสสิก ภายในหอ

ประชุมองค์การสหประชาชาติ (โดยเฉพาะสำนักงานในนครนิวยอร์กนั้น) เคยมีการจัดขึ้นมาแล้ว ในโอกาสสำคัญๆ ต่างแม้ไม่บ่อยครั้งนัก อาทิ การแสดงของ วงเวรด์ ซิมโฟนี ออร์เคสตรา ที่รวมนักดนตรีจากทั่วโลก แต่การแสดงในบ้านเรา รู้สึกค่อนข้างเป็นเรื่องใหม่หรืออาจเป็นเพียงกิจกรรมภายในเท่านั้น จึงไม่ค่อยได้เผยแพร่สู่มหาชนทั่วไป

คณะนักเรียนประสานเสียงวิทยาลัยเกอร์ตัน ที่มาแสดง
เมืองไทยประกอบด้วยนักเรียนรวม 29 คน (หญิง 14 คน ชาย 15
คน) นำโดยโน้ 1 คน และ มาร์ติน เอ็นนิส (Martin Ennis)
วาทยกรร่างผอมบาง ชาวอังกฤษ

ต้องขอชมว่าทางคณะนักเรียนประสานเสียงฯ จากประเทศ
อังกฤษนั้นเลือกสรรเพลงมาขับร้องได้ดี โปรแกรมการแสดง
จัดเรียงลำดับได้หลากหลายไม่น่าเบื่อชวนติดตามฟัง ตั้งแต่เริ่ม
เปิดการแสดงด้วยเพลงสรรเสริญพระบารมีนักเรียนร้องทำนอง
เดียวกัน (unison) แต่ออกเสียงภาษาไทยได้ชัดกว่าที่คิดไว้

(หลังจากที่วาทยกรพูดอย่างถ่อมตัวว่า มีเวลาฝึกซ้อมเพลงนี้
ไม่ถึง 22 ชั่วโมง) จากนั้นก็เริ่มขับร้องที่จัดเตรียมไว้ มีทั้งเพลง
ร้องประสานเสียงตั้งแต่ยุคเรอเนซองส์ ยุคบาโรก ยุคคลาสสิกที่
ร้องโดยไม่มีเครื่องดนตรีใดเล่นคลอ สลับด้วยการเดี่ยวเปียโน
บทเพลงของโรแบง (ซึ่งยังไม่สามารถสร้างความประทับใจให้
กับผู้เขียนเมื่อเทียบกับฝีมือการเล่นเปียโนของเด็กไทยรุ่นราว

คราวเดียวกันหลายคนที่เคยฟังมา) เพื่อให้มีนัก
ร้องทั้งประสานและเปลี่ยนบรรยากาศในการฟัง

จากนั้นติดตามมาด้วยผลงานเพลงร้อง
ประสานเสียงของคีตกวีชาวอังกฤษ ลากอ-
แลนด์ และไอร์แลนด์ เดี่ยวเปียโนเพลงของ
ลิสต์รา จบลงโดยเพลงป๊อป 3 เพลงที่เรียบเรียง
ให้ร้องแบบประสานเสียงได้น่าฟัง คือ Some-
where over the rainbow ผลงานของ
Harold Arlen. เพลง Evry time we say
goodbye และ Anything goes ของ Cole
Porter

ความน่าสนใจของคอนเสิร์ตร้องประ-
สานเสียงครั้งนี้อยู่ที่เสียงร้องของนักเรียนเยาวชน
จากวิทยาลัยเกอร์ตัน เพราะร้องได้น่าฟัง เสียง
แน่นยากจะจินตนาการไม่เห็นเพราะประกอบด้วยเสียง
ทางดนตรีที่ชวนติดตามทั้งตลอดการแสดงรวม

หนึ่งชั่วโมง

หลังเสียงร้องนักเรียนบางคนอาจไม่พอใจเหมือนกันทั้งหมด
แต่ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ทำให้ผู้เขียนซึ่งขาดการสัมผัสกับ
เสียงร้องแบบประสานเสียง (ที่ร้องสด) แล้วทำให้ลองลอยไป
ตามเสียงเพลงได้อย่างมีความสนุกสนานนั้นต้องกล่าวขอบคุณ
ผู้จัดที่นำคณะนักเรียนประสานเสียงนี้มาแสดงในบ้านเรา

โดยเฉพาะนักเรียนหญิงแนวเสียงโซปราโน คอนทรา-
โซปราโน เพลงที่ตอบว่า ได้เสียงขึ้นไปได้คำเสียงสูงสุดของ
เพลง ในเพลง Danny boy ร้องได้เสียงแน่นๆ เสียงกลมใส

เย็นเสียงยาวได้มั่นคงน่าฟังมาก การขับลงและผ่อนลงท่วง
เพื่อให้สัมพันธ์กับประโยคเพลงทำได้ดีพร้อมเพรียงและตรงตาม
phrasing ที่ทำให้เพลงไพเราะ เป็นความสามารถ ความโดดเด่น
เด่นและเสน่ห์ของคณะนักเรียนประสานเสียงวิทยาลัยเกอร์ตัน

เปรียบเทียบกับการขับร้องของคณะนักเรียนประสานเสียง
วิทยาลัยเกอร์ตันที่มาแสดงครั้งแรกในบ้านเรา กับ คณะนักเรียน
Whiffenpoofs จากมหาวิทยาลัยเยล ประเทศสหรัฐอเมริกา
ที่มาแสดงบ้านเราบ่อยมาก ผู้เขียนติดใจกับเสียงร้องของคณะ
นักเรียนวิทยาลัยเกอร์ตันมากกว่า

ส่วนหนึ่งของความสำเร็จด้านการร้องประสานเสียง นอก
จากตัวนักเรียนเองแล้ว ผู้เขียนคิดว่า มาร์ติน เอ็นนิส วาทยกร
ของคณะนักเรียนฯ เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญมากในการผลักดันและ
จัดสภาพทางเสียงร้องของนักเรียนทั้ง 29 คน ออกมาได้อย่าง
เหมาะสม ยิ่งได้อ่านประวัติของเอ็นนิส ไม่แปลกใจว่าทำไมเขา
ถึงสามารถตีความเพลงร้อง ดนตรียุคต้น (early music) ได้
อย่างถึงอารมณ์ ให้ลิ้นสัมผัสกับยุคสมัยทางดนตรี

มาร์ติน เอ็นนิส เป็นอาจารย์สอนดนตรีอยู่ที่คณะดุริยาง
คศาสตร์มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ปีหน้าเขาจะรับตำแหน่งคณบดี
คณะดุริยางคศาสตร์แห่งนี้เป็นผู้ช่วยการดนตรีของคณะนักเรียน
ประสานเสียงวิทยาลัยเกอร์ตัน ตั้งแต่ปี 1990 เอ็นนิสศึกษาและ
มีประสบการณ์ทั้งการขับร้องประสานเสียง, การอ่านวงเพลง
และการเล่นออร์แกนและคีย์บอร์ด เป็นมือคีย์บอร์ดประจำ
วงลอนดอน ไมสาร์ท เฟลเยอร์ส เคยบรรเลงร่วมกับวงดนตรี
จินเนอรรลงดนตรีประเภทออร์เคสตร้าไปสู่การเล่นและการ
ความงามแบบของเดิม (authentic performance) ที่คือเพลง
คลาสสิกจึงเป็นอย่างคือที่วง Monteverdi Choir, ๗ The
Orchestra of the Age of Enlightenment มีผลงานแผ่น
ซีดีทั้งร้องตนเองและการบรรเลงร่วมกับวงดนตรีชั้นนำทั้งต้น
...แล้วหลายชุด

น่าเสียดายที่การแสดงครั้งนี้ ไม่แพร่หลายออกไปสู่ผู้สนใจ
วงกว้างกว่านี้ อย่างน้อยน่าจะมีการจัดสัมมนาหรือเวิร์ค
ช็อป เพื่อความรู้ด้านการขับร้องประสานเสียงและการควบคุมวง
นักเรียนประสานเสียงด้วย ก็จะเป็นกิจกรรม "วันเยาวชนสากล"
ที่ให้ความรู้และเป็นประโยชน์กับเยาวชนที่สนใจได้มากขึ้น

บางทีอาจปลูกกระแส "การขับร้อง" ประสานเสียง
พิเวอร์" ที่เคยฮิตกันเมื่อสมัยปีที่ผ่านมา ให้พวนกลับคืนมา
ได้น่า

ไอแซค สเตอร์น ผู้เป็นยิ่งกว่านักดนตรี

นิวส์ดอร์เนอร์

■ คุลิต จรุงพงษ์ศักดิ์

ภาพของนักไวโอลินชาวอเมริกัน เชื้อสายยิว รูปร่างเจ้าเนื้อ เตี้ย ด้วยความสูงเพียง 156 เซนติเมตร ขณะที่สอนไวโอลินหรือฝึกซ้อมร่วมกับวงดนตรี มือข้างหนึ่งถือไวโอลิน อีกข้างหนึ่งถือคันชัก พร้อมกับแว่นตาที่ขยับขึ้นไปอยู่บนหน้าผากสำหรับคอเพลงคลาสสิกที่ชื่นชอบเสียงไวโอลินเมื่อเห็นภาพนี้แล้ว ย่อมนึกถึงชื่อของ ไอแซค สเตอร์น (Isaac Stern) ก่อนเป็นคนแรก

เขาก็ได้ลาจากโลกนี้ไปด้วยโรคหัวใจล้มเหลว เมื่อเย็นวันเสาร์ที่ 22 กันยายนที่ผ่านมา ณ New York Weill Cornell Medical Center นครนิวยอร์ก ขณะมีอายุได้ 81 ปี หลังจากที่เมื่อเดือนกันยายนปีที่แล้ว สเตอร์น ต้องเข้าโรงพยาบาลเพื่อผ่าตัดใส่ลิ้นหัวใจเทียม

ไอแซค สเตอร์น เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1920 ที่ Kreminecz (ปัจจุบันคือรัฐยูเครน) ประเทศรัสเซีย ครอบครัวเชื้อสายยิวของเขอพยพมาอยู่ใน นครซาน ฟรานซิสโก ประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่สเตอร์นมีอายุได้เพียง 10 เดือน แม่ของสเตอร์น เป็นนักเรียนดนตรีจากสถาบัน Imperial Conservatory สถาบันดนตรีชื่อดังเมืองเซนต์ ปีเตอร์สเบิร์ก เธอเริ่มสอนเปียโนให้กับสเตอร์นตอนที่เขายุ 6 ขวบ

อีกสองปีต่อมาเขาหันไปสนใจการเล่นไวโอลิน และเล่นเครื่องสายชิ้นนี้ได้อย่างจริงจังตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา พออายุได้ 10 ขวบ สเตอร์นเข้าเรียนดนตรีที่สถาบันดนตรีนครซาน ฟรานซิสโก โดยเรียนไวโอลินกับ Naoum Blinder หัวหน้าวงซาน

ฟรานซิสโก ซิมโฟนี ออร์เคสตราที่ได้รับการปลูกฝังการเล่นตามแนวทางการเล่นไวโอลินของสำนักกรัสเซีย

สเตอร์น รำลึกอดีตถึงครูไวโอลินท่านนี้ว่า "เขาสอนผมให้รู้จักการสอนตนเอง" ซึ่งสเตอร์นเองก็ได้นำแนวคิดในการเรียนดนตรีนี้ มาใช้กับการสอนดนตรีของเขาด้วย

"สิ่งที่ผมทำได้ดีที่สุดและเป็นสิ่งที่ผมคิดว่ามีค่าควรแก่การทำคือ การสอนให้นักดนตรีรู้จักคิด ผมสอนให้เขาฟังการเล่นของตัวเองอย่างตรงไปตรงมาเพื่อที่เขาสามารถมีอิสระในการเล่น และพัฒนาการเล่นให้ก้าวหน้าไปได้เท่าที่ความสามารถทางดนตรีของแต่ละคนที่มีอยู่เป้าหมายสำคัญคือ ไม่เพียงแต่สอนให้เล่นดนตรีเท่านั้น แต่ผมสอนให้นักดนตรีเหล่านี้แสวงหาคำตอบให้กับตนเองว่า ทำไมถึงอยากเป็นนักดนตรี"

ความโดดเด่นของสเตอร์นที่ทำให้เขาเป็นที่รู้จักกันดีทั่วโลก สิ่งแรกคือความสามารถในการเล่นไวโอลินที่ยอดเยี่ยมของเขา ซึ่งมีลักษณะเสียงไวโอลินเฉพาะตัวที่ฟังแล้วรู้สึกอบอุ่นใจ (warm tone) เนื้อเสียงไวโอลินหนา มีพลัง ในแบบที่เรียกกันในหมู่นักดนตรีว่า rich tone การตีความเพลงของสเตอร์นและประโยคเพลงที่เล่นออกมา ก่อให้เกิดความรู้สึกกับผู้ฟังคล้ายกับการฟังการร้องเพลง ที่สละสลวยน่าฟัง

วง Istomin-Stern-Rose Trio ประกอบด้วย Eugene Istomin (เปียโน), ไอแซค สเตอร์น (ไวโอลิน) และ Leonard Rose (เชลโล) เป็นวงทริโอชื่อดัง ที่สเตอร์นมีส่วนเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงคนสำคัญที่เขา

บรรเลงดนตรีประเภทแชมเบอร์ ร่วมกับนักดนตรีเลื่องชื่อยุคสมัยเดียวกัน นอกเหนือจากผลงานการเดี่ยวไวโอลินบทเพลงหลากหลายยุคสมัย ที่สเตอร์นบรรเลงร่วมกับวงออร์เคสตราชั้นนำมาแล้วทั่วโลก และสเตอร์นยังเป็นผู้เดี่ยวไวโอลินประกอบภาพยนตร์หลายเรื่อง อาทิ Humoresque, Fiddle on the Roof และบางตอนในรายการโทรทัศน์ Sesame Street

การณรงคิวงัดดันไม่ให้ คาร์เนกีฮอลล์ (Carnegie Hall) สังคีตสถานชื่อดังของอเมริกันและของโลกถูกทุบทิ้งเพื่อสร้างอาคารสำนักงานขนาดใหญ่ ก็เป็นผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้สเตอร์นนอกเหนือจากกิจกรรมทางดนตรี

การส่งเสริม สนับสนุน ให้กำลังใจนักดนตรีหนุ่มสาวรุ่นใหม่ ที่มีความสามารถ ได้มีโอกาสออกแสดงและบันทึกเสียง เป็นสิ่งที่สเตอร์นกระทำอย่างสม่ำเสมอ ทำให้วงการดนตรีคลาสสิกได้เปิดประตูรับนักดนตรีคลื่นลูกใหม่ฝีมือเยี่ยมมากมาย อาทิ อีซาค เฟอร์มาน, ฟิงคาส ชูเคอร์มาน, โย-โย หม่า และ หลิน จ้าว เสียง

แต่ก็มีบางคนเหมือนกันที่บอกว่า เขาเป็นหนึ่งใน "มาเฟีย" วงการเพลงคลาสสิกตามทัศนะและมุมมองของฝ่ายนี้เชื่อว่า

ถ้าสเตอร์นไม่ชอบใคร หรือใครไม่ยอม
สวามิภักดิ์ด้วย ก็อย่าหวังว่าจะมีโอกาส
เติบโต ได้ดิบได้ดีในวงการนี้ โดยเฉพาะ
อย่างอิงการสนับสนุนของเขาผ่านทาง
บริษัท ICM ที่เป็นบริษัทตัวแทนศิลปิน
ดนตรีคลาสสิก (โดยเฉพาะนักดนตรีที่
เล่นเครื่องสาย) บริษัทนี้ดูแลโดยอดีต
เลขาธิการส่วนตัวของสเตอร์นเอง

นักเขียนด้านดนตรีคลาสสิกท่าน
หนึ่งเรียกขานนักดนตรีที่เกาะกลุ่มอยู่กับ
สเตอร์นว่า The Stern Gang (ผู้อ่านที่
สนใจแง่มุมมองด้านนี้ สามารถหาอ่านราย
ละเอียดเพิ่มเติมได้จากหนังสือ The Mae-
stro Myth และ Who Killed Classical
Music? เขียนโดย Norman Lebrecht
นักวิจารณ์ดนตรีมีปากกล้าชาวอังกฤษ)

นักวิจารณ์ดนตรีบางคนขนานนามให้
สเตอร์นเป็น "นายหน้าธุรกิจดนตรีคลาสสิก"
ที่ทรยศหักหลังคนอื่นหนึ่งเนื่องจากหลังจาก
เขาที่ได้รับรางวัลจันสามารถรักษา คาร์เนกี
ฮอลล์ ไว้ได้จากการจะถูกทุบทิ้ง และได้รับ
แต่งตั้งให้เป็นประธานกรรมการ (ตั้งแต่เริ่ม
ก่อตั้ง จวบจนที่เขาเสียชีวิตลง) องค์กรไม่
แสวงหากำไรที่ดูแลและจัดการแสดงต่างๆ
ที่คาร์เนกี ฮอลล์ ทำให้สเตอร์นมีอิทธิพล
เป็นอย่างมากต่อการที่นักดนตรีคนใดคน
หนึ่งจะมีโอกาสได้แสดง ณ สังคีตสถาน
เลื่องชื่อแห่งนี้ และการได้แสดงที่คาร์เนกี
ฮอลล์ ย่อมเป็นหลักประกันที่ดี ถึงอนาคต

ทางดนตรีที่จะรุ่งโรจน์ของนักดนตรีแต่ละ
คนที่ผ่านการแสดงที่สังคีตสถานแห่งนี้

สเตอร์นเดินทางแสดงดนตรีมาแล้ว
เกือบทั่วโลก มีเพียงประเทศเดียวคือ ประ
เทศเยอรมนี ที่สเตอร์นปฏิเสธจะเดินทางไป
แสดงดนตรีเพื่อเป็นการต่อต้านการสังหาร
โหดเหี้ยมโดยพวกนาซี แต่ในที่สุดเขายอม
ผ่อนปรนความตั้งใจนี้ ด้วยการเดินทางไป
เปิดการสอนไวโอลินเป็นเวลา 9 วันให้กับ
นักไวโอลินหนุ่มสาวชาวเยอรมัน ที่เมือง
โคโลน เมื่อปี ค.ศ. 1999

สำหรับคอเพลงคลาสสิกที่อยากทำ
ความรู้จัก ไอแซค สเตอร์น นักไวโอลิน ผู้
เพิ่งลาจากโลกนี้ไป ผู้เขียนอยากแนะนำวิดีโอ
เทปหรือแผ่นดีวีดีดนตรีคลาสสิก รวม
ถึงผลงานหนังสือเล่มล่าสุดที่เขียนถึงเรื่อง
ราวของสเตอร์นที่น่าสนใจ อาทิ วิดีโอเทป
หรือแผ่นดีวีดี ซีรีส์ American Masters
ชุด Isaac Stern : Life's Virtuoso
ความยาวประมาณ 1 ชั่วโมง แม้จะดูน่าเบื่อ
ในแง่ความน่าสนใจของการเขียนบทและ
การถ่ายทำ และได้ชมการเล่นไวโอลินของ
สเตอร์นเพียงตัวอย่างพอหอมปากหอมคอ
แต่อย่างน้อยสามารถถ่ายทอดความโดดเด่น
ของกิจกรรมหลายอย่างที่สร้างชื่อเสียง
ให้กับเขาได้พอสมควร

สารคดีดนตรีที่นำมาทำเป็นวิดีโอเทป
และแผ่นดีวีดีอีกชุดคือ From Mao to
Mozart : Isaac Stern in China
บันทึกการเยือนประเทศสาธารณรัฐประ
ชาวจีนเมื่อปี ค.ศ. 1979 ของสเตอร์น ได้
รับการกล่าวถึงกันเป็นอย่างมากทั้งในเรื่อง
ของดนตรี วิธีการสอนและเล่นไวโอลิน,
นักดนตรีจีน สถาบันดนตรีและการเรียน
ดนตรีในเมืองจีน ซึ่งเป็นยุคสิ้นสุด
การปฏิวัติวัฒนธรรม

ทัศนะทางดนตรีผสมผสานกับการ

เมืองที่สะท้อนออกมาจากการบอกเล่าของ
Tan Shuzhen ผู้อำนวยการสถาบันดน
ตรีนครเซี่ยงไฮ้ ที่พบพานกับสถาน การณ์
จริงจากการปฏิวัติวัฒนธรรมมาแล้ว ทำให้
From Mao to Mozart ไม่ใช่เป็น
เพียงสารคดีดนตรีเท่านั้น แต่ยังมีเรื่อง
ราวทางการเมืองที่ส่งผลต่อการศึกษางาน
ศิลปะวัฒนธรรมในเมืองจีนเป็นอย่างมาก
อีกด้วยอย่างน้อยภาพยนตร์เรื่องนี้ก็สะท้อน
ความเชื่อของสเตอร์นที่เขาเคยกล่าวไว้ว่า
"ชีวิตการทำงานด้านศิลปะย่อมไม่อาจแยก
ออกจากชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการเมืองได้"

ภาพยนตร์สารคดีดนตรี From Mao
to Mozart ที่นำมาจัดทำใหม่เป็นแผ่นดีวีดี
ออกเผยแพร่เมื่อต้นปีนี้มีการเพิ่มเติมเรื่อง
ราวการกลับไปเยี่ยมเยียนเมืองจีนอีกครั้ง
ของสเตอร์นในปี ค.ศ. 1999 เข้าไปด้วย โดย
เขาได้พบปะกับนักดนตรีชาวจีนที่เคยพบ
กันครั้งแรกเมื่อยี่สิบปีที่แล้ว ทำให้สารคดี
ดนตรีชุดนี้น่าสนใจยิ่งขึ้นกว่าเวอร์ชันเดิม

หนังสือเรื่อง My First 79 Years
เรียบเรียงจากการพูดคุยกับสเตอร์น และ
จากบันทึกความทรงจำของสเตอร์นเอง โดย
Chaim Potok เป็นหนังสืออีกเล่มที่น่า
สนใจในการทำควมรู้จักกับสเตอร์น

สเตอร์นทิ้งผลงานการบรรเลงไวโอลิน
ที่บ้านพักเสียงและจัดทำเป็นแผ่นซีดีไว้
กว่า 100 ชุด ส่วนใหญ่อยู่ในสังกัดของ
โคลัมเบีย (หรือปัจจุบันคือ โซนี่ มิวสิก)
โดยเฉพาะอัลบั้มรวมเพลงเดี่ยวไวโอลิน
ชุด Humoresque ประกอบด้วยบทเพลง
สั้นๆ กลุ่มุ่ประเภท Encore Pieces

เป็นอัลบั้มที่ฟังง่าย ฟังสบาย
เหมาะสำหรับคนรักเสียงเพลงที่อยาก
สัมผัสเสียงไวโอลินจากฝีมือการบรรเลง
ของ ไอแซค สเตอร์น ขอคนนักไวโอลินผู้
เพิ่งลาจากโลกนี้ไป

แฮมเบิร์ก ยูธ ออเคสตรา เมื่อตัวเปียโนปราบนักเปียโน

มิวสิคเตอร์เบอร์ด

■ ดุสิต จรุงพงษ์ศักดิ์

6 เมื่อวันอังคารที่ 14 สิงหาคมที่ผ่านมา หลังอาหารค่ำของโรงแรมเดอะอิมพีเรียลควีนส์พาร์ค ผ่านพ้นไป วงแฮมเบิร์ก ยูธ ออเคสตรา (Hamburg Youth Orchestra) ซึ่งประกอบด้วยนักดนตรีหนุ่มสาวรวม 71 คน จากประเทศเยอรมนี ภายใต้การอำนวยเพลงของ Marius Bazu ก็เริ่มบรรเลงดนตรีหลังอาหาร หรือถ้าจะเรียกกันให้ถูกต้องเป็นการบรรเลงดนตรีประกอบการรับประทานอาหารของหวาน เมนูสุดท้ายรายการอาหารในคืนนั้นด้วยบทเพลงพระราชนิพนธ์ Love in spring และบทเพลงคลาสสิกเบาๆ อาทิ ท่อน In the Hall of the Mountain King จาก Peer Gynt Suit ของเอ็ดวาร์ด กรีก, บทเพลงวอลซ์หกล้านๆ 11 บทของบราห์มส์, ท่อนที่ 4 จากซิมโฟนี หมายเลข 2 ของบราห์มส์ รวมถึงเพลงวอลซ์ของโยฮันส์ สเตราส์ ล้วนเป็นเพลงที่เหมาะสมกับบรรยากาศ Charity Gala Dinner Concert ลักษณะนี้

พิจารณาจากความคึกคัก สดใสและจำนวนนักดนตรีเต็มเวทีเล็กๆ ของโรงแรมแห่งนี้ และการที่เป็นวงดนตรีเยาวชนจากประเทศต้นแบบดนตรีคลาสสิกประเทศหนึ่งในยุโรปทำให้ผู้เขียนคาดคิดล่วงหน้าไปถึงฝีมือการแสดงว่าคงไม่เบาทีเดียว ถึงสามารถบินมาเปิดการแสดงนอกประเทศได้

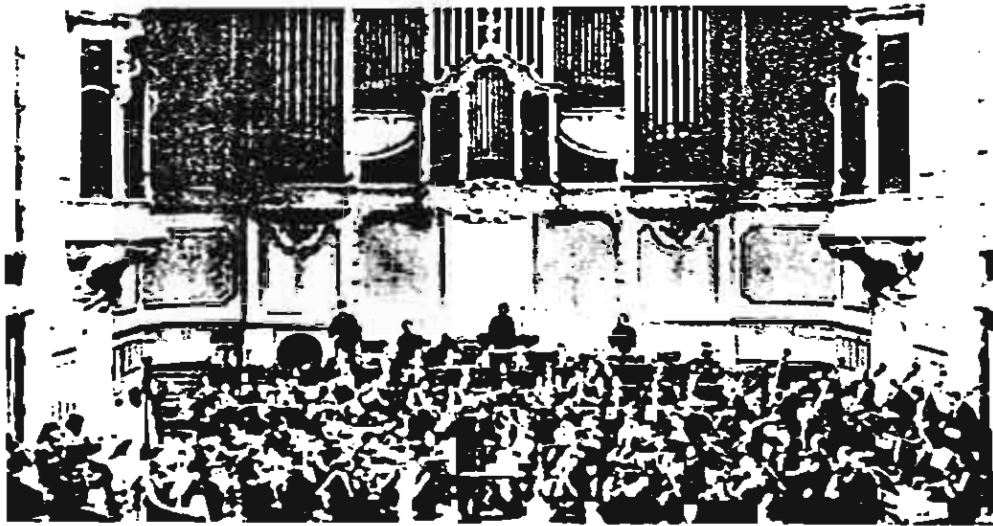
แต่เมื่อฟังการแสดงแล้ว ผู้เขียนค่อนข้างจะรู้สึกผิดหวัง แต่ก็คิดให้คะแนนช่วยเหลืออยู่ในใจ ด้วยว่าเป็นวงเยาวชน ที่หลายคนก็ไม่ได้เป็นนักเรียนดนตรี ที่เรียนดนตรีเป็นวิชาเอก หรือเป็นวงออเคสตราเยาวชนจากสถาบันดนตรีทั่วไป

ผู้เขียนทราบวาโปรแกรมการแสดงดนตรีจริงในกรุงเทพฯ ที่ไม่ใช่แสดงในโรงแรม (หลังจากที่บินไปแสดงคอนเสิร์ตที่จังหวัดเชียงใหม่แล้ว) วงแฮมเบิร์ก ยูธ ออเคสตรา จะบรรเลงเพลง เปียโนคอนแชร์โต หมายเลข 5 หรือ Emperor Concerto ผลงานเพลงยิ่งใหญ่อีกบทหนึ่งของลูกวิกฟาน เบโทเฟน โดยมี ณัฐ ยนตรรักษ์ เป็นผู้เดี่ยวเปียโน ทำให้ชวนคิดไปว่า วงเยาวชนนี้จะเล่นได้ดี สมกับเป็นงานเพลงที่น่าฟังหรือไม่

นึกไกลไปว่า ผู้บรรเลงเดี่ยวเปียโนคงจะต้องทำงานหนักอย่างแน่นอน ถ้าเล่นกับวงที่มีฝีมือไม่ "แข็ง" พอที่จะต่อกรกับบทเพลงของเบโทเฟน ยิ่งสถานที่แสดงคือ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอประชุมปราบเซียน (การบรรเลงเพลงคลาสสิก) อีกแห่งหนึ่งยิ่งทำให้ผู้เขียนเกิดการปริวิตกล่วงหน้าอยู่ในใจ

การแสดงของ วงแฮมเบิร์ก ยูธ ออเคสตรา ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เมื่อคืนวันจันทร์ที่ 20 สิงหาคม จัดขึ้นเพื่อเป็นเกียรติและระลึกถึงศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ผู้ให้ความสำคัญกับเรื่องธรรมาภิบาลตลอดชีวิตท่าน โดยรายได้นำเข้ากองทุนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่ามกลางผู้ฟังที่ค่อนข้างบางตา เมื่อเทียบกับขนาดของหอประชุม ทั้งที่แถมมาว่าขายบัตรหมดและการประชาสัมพันธ์คอนเสิร์ตนี้ทำได้อย่างทั่วถึง

แต่เอาจริงๆ คนที่ซื้อบัตรไว้จำนวนมาก ก็ไม่ได้มาฟังการแสดง จนดูจะเป็นธรรมเนียมของคอนเสิร์ตหารายได้แนวนี้นี้ไปเสียแล้ว ผู้เขียนคิดว่าน่าจะ

จัดการแสดงที่หอประชุมเล็ก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จะดีกว่า เพราะเมื่อประโคมให้หลายทาง อาทิ ผู้ฟังและผู้เล่นมีโอกาสใกล้ชิดกันมากขึ้นเสียงวงดนตรีไม่กระจัดกระจายหายไป เนื่องจากหอประชุมเล็กไม่มีหน้าต่างใหญ่โถงเกินไป และผลทางจิตวิทยาต่อนักดนตรีว่าอย่างน้อยคนฟังก็สนใจมาฟังบ้างจึงกันลืมโรง

ระดมเสียงไปหอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมีปัญหาเรื่องการบรรเลงสดดนตรีคลาสสิกมาไม่หยุดยั้ง ตำแหน่งที่นั่งที่เหมาะสมแก่การฟังเพลงน่าจะอยู่ที่ชั้นล่าง ถัดจากด้านหน้าเวทีไปพอสมควร สำหรับที่นั่งชั้นล่างแถวหลัง และบริเวณใต้หลังคานอกจากเสียงดนตรีจะเบาไม่ถึงระดับได้ยินหรือสัมผัสของเสียงไม่เต็มแล้ว (เนื่องจากที่นั่งบริเวณนี้จะมีการใช้เครื่องขยายเสียงมาออกมาทางลำโพง) เครื่องปรับอากาศจะส่งเสียงดังตลอดเวลา สำหรับชั้นบนหอประชุมก็มีสภาพการฟังที่แย่พอๆกัน

วงแอมเบริก บูธ ออเคลตรา จากประเทศเยอรมนี แม้ไม่ใช่วงเยาวชนก็มีฝีมือแข็งแรงเมื่อเทียบกับวงเยาวชนหลายวงที่ผู้เขียนเคยเล่นมีสมาธิและตั้งใจในการเล่นเป็นนักดนตรีที่เติบโตมากับเสียงดนตรีคลาสสิกและมีพื้นฐานการเรียนดนตรีที่ดีบวกกับการมีเครื่องดนตรีประจำตัวแต่ละคนที่ได้มาตรฐานทั้งกลุ่มเครื่องสายและเครื่องเป่าทำให้วงเยาวชนวงนี้ยังสามารถส่งต่อความสามารถทางดนตรีเล่นเพลงยากๆ 2 เพลงในรายการการแสดงที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้วิพอสมควร คือ เบียโน คอนแชร์โต หมายเลข 5 ของเบโรว์ส และซิมโฟนี หมายเลข 2 ของบราห์มส์

จุดเด่นของวงแอมเบริก บูธ ออเคลตรา อยู่ในกลุ่มเครื่องสายแม้จะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเสียงเครื่องสายอาจไม่มีเอกภาพชัดเจน แต่พื้นฐานเทคนิคการเล่นและการอ่านโน้ตจัดอยู่ในระดับที่มีโอกาสพัฒนาไปในทิศทางที่ดี ข้อดีของวงกลับไปอยู่ที่กลุ่มเครื่องเป่าทั้งกลุ่มวูดวีนด์และบราสส์ที่ยังไม่แข็งท้อทั้งเทคนิคการเล่น ความแม่นยำของเสียง และความพร้อมเพรียงในการบรรเลงสำหรับกลุ่มเครื่องเป่า เมื่อเทียบกับมือกับนักดนตรีเด็กไทยรุ่นใหม่ๆแล้ว ผู้เขียนคิดว่าเยาวชนไทยเราหลายคนเล่นได้ดีกว่ามาก

สำหรับ ณัฐ ยนตรรักษ์ ผู้ตีเปียโนกับ วงแอมเบริก บูธ ออเคลตรา เป็นคนที่น่าประทับใจมากที่สุด ว่ากันถึงฝีมือการเล่นเปียโนของณัฐจัดอยู่ในกลุ่มนักเปียโนรุ่นใหม่ระดับแนวหน้าที่สุดของเมืองไทยมีผลงานการบรรเลงเปียโนอย่างสม่ำเสมอแม้ระยะหลังจะห่างเหินการแสดงไปบ้าง เนื่องจากต้องทุ่มเทเวลาให้กับการสอนเปียโน เมื่อมาแสดงตีเปียโนในคอนแชร์โตที่ค่อนข้างยาก ในแง่ที่แนวเปียโนมีลูกกับ ลูกตั้ง หยอกล้อ ยืดเหยียดจังหวะเกือบตลอดเวลาทั้งวงออเคลตราที่มีมือไม่แข็งแรง นักเปียโนยิ่งต้องพะรุงพะรัง และทำงานหนักขึ้นอีกหลายเท่าตัว

ณัฐ สามารถควบคุมเสียงเปียโน แสดงความชัดเจนในการเล่น ความเพื่องานหนัก การใช้เสียงหนักเบา ได้ดี แม้จะเล่นเพลงโหมโรง สาระหนักอาจเกิดจากการที่ต้องเล่นรอจังหวะรับส่งให้เข้ากับวง

และหลายคนบอกว่าเล่น "ช้า" ไม่เปรียบเทียบกับฝีมือเคยฟังเพลงนี้มาก ผู้เขียนคิดว่าเนื่องจากความยากของเพลงและระดับความสามารถของนักดนตรีเยาวชนในวงนี้ การเล่นเพลงนี้ให้ช้าจะเป็นเรื่องปลอดภัยไว้ก่อนสำหรับนักดนตรี เพราะมีเวลาอาจเล่นผิดพลาด เข้ามาไม่ถูกต้องแม่นยำ ถ้าเล่นไปจังหวะที่เร็วเกินไป

ความสมดุลของเสียงเปียโนค่อนข้างมีปัญหา ระหว่างเสียงที่ออกมาจากการเล่นด้วยมือซ้ายและมือขวา ทำให้แผ่นเพลงบางคนแปรว่า ณัฐ ยนตรรักษ์เล่นเสียงเปียโนมือซ้ายได้ไพเราะกว่ามือขวา

แต่ถ้าใครมาทราบข้อมูล "บริบท" แวดล้อมทางดนตรีที่ไม่เกี่ยวกับความสามารถในการเล่นเปียโนของนักดนตรีแล้วจะรู้สึกสนใจนักดนตรีมากขึ้นและบางคนจะแนะนำให้กับผู้ตีเปียโนในปัจจัยนอกเหนือการควบคุมภายในระยะเวลาอันจำกัดสำหรับคอนเสิร์ตนี้ คือ คุณภาพของตัวเปียโนที่ใช้ในการบรรเลงไม่อยู่ในสภาพสมบูรณ์เพื่อการแสดงที่ดีได้

เพราะปัญหาทางกายภาพของตัวเปียโนเองทำให้ผู้เล่นแม้จะใช้น้ำหนักมือและนิ้วเท่าๆกันในการเล่นด้วยมือซ้ายและมือขวาเสียงเปียโนที่ดังออกมาก็มีความดังไม่เท่ากันก่อให้เกิดปัญหาตามมาว่าผู้เล่นเปียโนจะต้องเล่นด้วยน้ำหนักมือที่แตกต่างกันทั้งมือซ้ายและมือขวา ถ้าต้องการให้เสียงดนตรีออกมามีความดังเท่ากันคงไม่มีนักเปียโนที่จะปรับเปลี่ยนสภาพหรือเปลี่ยนแปลงเทคนิคการเล่นให้สอดคล้องกับสภาพเปียโนได้รวดเร็วก่อนการแสดงเพียงไม่กี่ชั่วโมงได้อย่างแน่นอน

ฉะนั้นการวิจารณ์การแสดงดนตรีบางครั้งก็ใช้ "ปัจจัยอื่น" นอกเหนือความสามารถของนักดนตรีที่จะผลิตรายการการแสดง โดยที่ผู้วิจารณ์เองไม่ทราบถึงปัญหา ที่ซ่อนอยู่ในเบื้องหลังเวที

คอนเสิร์ตนี้จึงกลายเป็น "ตัวเปียโน" เองที่เป็นผู้ปราบเซียน (นักเปียโน)

หนุ่มสาวคือชีวิต บนเส้นเสียงไวโอลิน

๖ คยมักมีคนกล่าวถึงทองในยุคหนึ่งของการแสวงหาของคนหนุ่มสาว ว่า "หนุ่มสาวคือชีวิต" อาจมีนัยในแง่ที่ว่าอนาคตของประเทศชาติฝากไว้กับคนหนุ่มคนสาวที่มีวัยสดใสบริสุทธิ์ เกรี้ยวร้อน และเต็มไปด้วยพลัง เป็นความหวังทั้งในแง่การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่ควรจะต้องดีกว่าสภาพที่เห็นและเป็นอยู่ในปัจจุบัน

สำหรับถนนดนตรีสายนักไวโอลินแล้ว คำกล่าวที่ว่าหนุ่มสาวคือชีวิตอาจใช้ได้ติดกับเส้นทางสายนี้ เพราะจากในอดีตที่การเล่นไวโอลินเปรียบประดุจเรื่องลึกลับ มีนักไวโอลินอาวุโสในยุคหนึ่งเพียงไม่กี่คนที่ฝีมือและได้รับการฝึกฝนอย่างถูกต้อง อีกทั้งบ้านเรายังขาดครูสอนไวโอลิน (หรือมีครูดนตรีที่ดีน้อยคน) ที่เข้าใจดนตรี และมีความคิดเป็นวิทยาศาสตร์ในการสอนดนตรี แต่ปัจจุบันวงการดนตรีกลับเริ่มมีอนาคตสดใสด้วยจำนวนนักไวโอลินรุ่นหนุ่มรุ่นสาวที่ร่ำเรียนไวโอลินมาอย่างจริงจังทั้งในประเทศ และนอกประเทศ มีประสบการณ์การเล่นกับวงออเคสตรา และวงซิมเบอร์ระดับนานาชาติมาแล้วมากมาย

หนุ่มสาวนักไวโอลินรุ่นใหม่เริ่มแทรกตัวเข้าสู่วงการดนตรีคลาสสิกทั้งการเล่นและการสอน ถ้าจะไล่เรียงกันแล้ว ผู้เขียนขอเริ่มด้วย สิทธิชัย เพ็งเจริญ เด็กไทยที่เริ่มต้นชีวิตทางดนตรีจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ก่อนมาจบปริญญาตรีที่คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ และได้รับทุนไปเรียนไวโอลินที่ประเทศเบลเยียม และเยอรมนี

หลังสุด สิทธิชัย มีโอกาสเดินทางไปเรียนไวโอลิน ที่มหาวิทยาลัยเยล กับ **อิริช ฟรีดมาน (Erich Friedman)** นักไวโอลินชื่อดังชาวอเมริกัน ลูกศิษย์ (ในจำนวนน้อยคน) ของ **ญูซ่า ไฮเฟตซ์** อยู่ระยะหนึ่ง ก่อนที่จะกลับมาเป็นอาจารย์สอนดนตรีที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นริ้วแรงสำคัญในการสร้างนักดนตรีเครื่องสายรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ

นอกเหนือจากการสอนไวโอลิน และเป็นวาทยกร สิทธิชัย เคยบรรเลงเดี่ยวไวโอลินบทเพลงมาตรฐานประเภทคอนแชร์โตมา

แล้วมากมาย ล่าสุด สิทธิชัย เพิ่งออกแสดงคอนเสิร์ต เดี่ยวไวโอลินเพลง **Carmen Fantasy** ผลงานเพลงของ **Pablo de Sarasate** เป็นที่ถูกต้องเพลงในด้านฝีมือ ความคล่องแคล่ว และความจัดจ้านด้านเทคนิคการบรรเลง โดยเฉพาะการเล่นประชันกับวงออเคสตรา

นักไวโอลินเด็กไทยอีกคนที่เล่นคู่มา กับสิทธิชัยตั้งแต่สมัยเรียนอยู่ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ คือ **นรอรธ จันทร์กล้า** จบการศึกษาวชิราภรรเลงไวโอลินระดับปริญญาโทจากสถาบันดนตรี

นิวอิงแลนด์ เมืองบอสตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำภาคดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระยะหลังอาจมีงานสอนประจำมาก ทำให้ไม่มีโอกาสออกแสดงเดี่ยวไวโอลินมากนัก เป็นริ้วแรงสำคัญในการสร้างนักดนตรีรุ่นใหม่ ด้วยการสอนในสถาบันอุดมศึกษาอีกคนหนึ่ง

หนุ่มไทยที่ยืนอยู่แถวหน้าสุดของนักไวโอลินคลื่นลูกใหม่ ไฟแรงอีกคน คือ **ทัตนา นาควัชร** หลังจากร่ำเรียนไวโอลินในเมืองไทย เข้าเรียนในคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ไม่กี่ปี ก็ไปเรียนต่อที่สถาบันดนตรีนานาชาติของเม็กซิโก ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ก่อนที่จะมาจบปริญญาโทด้านการบรรเลงไวโอลินที่มหาวิทยาลัยเอเรกอน

ทัตนา ก่อนข้างมีประสบการณ์ในการเล่นดนตรีประเภทซิมเบอร์มากเป็นพิเศษ

ทวีเทพ ศรีณรงค์

ความโดดเด่นในการเล่นและลีลาเสียงไวโอลินเข้ากับดนตรีประเภทนี้เป็นอย่างดี เสียงไวโอลินเรียบร้อย อยู่ในกรอบรสนิยมทางดนตรีคลาสสิกที่ดี ปัจจุบันทัศนะกำลังจะหมักหมมกับการสร้างนักดนตรีรุ่นใหม่ อยู่ที่คุณครูดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พร้อมกับดำรงตำแหน่งหัวหน้าวงบางกอก ซิมโฟนี ออเคสตรา

นักไวโอลินไทยรุ่นหลังลงมกน้อยเริ่มด้วย **ศิริพงษ์ ทิพย์ธัญ** นักไวโอลินที่มาแรงสุดๆ เพราะมีผลงานสม่ำเสมอ ล่าสุดเดี่ยวไวโอลิน คอนแชร์โต ของเบโธเฟน ร่วมกับวงดุริยางค์กรมศิลปากร เมื่อวันศุกร์ที่ 9 กันยายน ความเด่นในการเล่นไวโอลินของศิริพงษ์อยู่ที่ความแน่นอเนนแน่นยำของเสียง ความเชื่อมั่น และสมาธิในการเล่นที่ดี ศิริพงษ์ ยังไม่ได้เล่นไวโอลินอย่างจริงจังในช่วงนี้เพราะกำลังเตรียมตัวเดินทางไปเรียนไวโอลินต่อระดับปริญญาโท ที่

มหาวิทยาลัยโอเรกอน

พิจารณาถึงนักไวโอลินหญิงไทยบ้างที่เด่นและไฟแรงที่สุดคงไม่มีใครปฏิเสธ อ้อมพร ไชรินทร์ ขณะนี้เรียนต่อบริญาโทด้านดนตรีที่มหาวิทยาลัยโอเรกอน หลังจากเรียนจบด้านดนตรี จากคณะครุศาสตร์ จุฬาฯ และสถาบันศิลปะการแสดงที่ฮ่องกง ทุกครั้งที่บินกลับมาเยี่ยมบ้าน เธอจะร่วมแสดงดนตรีประเภทแชมเบอร์กับกลุ่มเพื่อน ห้องนักดนตรีหนุ่มสาวรุ่นใหม่เสมอหลังสุด คือ การบรรเลงเดี่ยว (บางท่อน) บทเพลง เดอะ โฟร์ ซีซั่น ผลงานเพลงของวีกัลตี กลับมาทุกครั้ง เทคนิคความคล่องตัวในการเล่นไวโอลินของอ้อมพรที่พัฒนาขึ้น ปรากฏให้แฟนเพลงได้ชื่นชมอยู่บ่อยครั้ง

นักไวโอลินหญิงไทยอีกคน แม้จะเป็นน้องใหม่ล่าสุดที่เพิ่งมีโอกาบบรรเลงเดี่ยวกับรุ่นพี่ๆ หลังจากทีเล่นอยู่ในวงบางกอกซิมโฟนี ออเคสตรา อยู่พักใหญ่ เธอคือ สาลินี อัมมวรรณ ล่าสุดเดี่ยวไวโอลิน (บางท่อน) จากบทเพลง เดอะ โฟร์ ซีซั่น ผู้ฟังหลายคนคงรู้สึกทึ่งกับซุ่มเสียงไวโอลินของเธอ แม้ยังไม่จัดจ้านพอ หรือประโยคเพลงอาจขาดความต่อเนื่อง ขวนขว้าง เหมือนเสียงไวโอลินของรุ่นพี่ๆ แต่เสียงไวโอลินของเธอแสดงให้เห็นถึงพื้นฐานการเล่นที่ได้รับการปลูกฝังมาเป็นอย่างดี อย่างน้อยเสียงไวโอลินของเธอบ่งบอกว่าไม่ได้ “เมด อิน ไทยแลนด์” ในความหมายที่ว่า คงไม่ได้เรียนไวโอลินกับครูคนไทยตั้งแต่เด็กๆ เพราะเสียงไวโอลินที่เล่นออกมามีลักษณะที่ดีเป็นพิเศษ

สาลินี เติบโตและเรียนไวโอลินในต่างประเทศ ก่อนที่จะกลับมาเรียนหนังสือต่อในเมืองไทย ขณะนี้กำลังเรียนไวโอลินกับ ศักนา นาควัชร เธอคือ “ซีวิต” ใหม่ด้านเครื่องสายของไทยอีกคนหนึ่งที่น่าจับตามอง ถ้าไม่ทอดทิ้งการเล่นดนตรีไปเสียก่อน

หนุ่มสาวที่เป็นซีวิตใหม่บนเส้นเสียงไวโอลินของวงการดนตรีคลาสสิกไทยอีกคนหนึ่ง ซึ่งเพิ่งเล่นคอนเสิร์ตไปเมื่อวันอาทิตย์ที่ 9 กันยายน ณ ห้องเลิควนาลัย โรงแรมฮิลตัน อินเทอร์เน็ต ชันแนล นายเลิศ ปาร์ค คือ ทวีเวท ศรีณรงค์ หนุ่มหล่อ อนาคตไกล ลูกชาย สุทิน ศรีณรงค์ นักไวโอลินชื่อดังของเมืองไทยอดีตหัวหน้าวงบางกอกซิมโฟนี ออเคสตรา

ทวีเวท จบการศึกษาจากโรงเรียน

มัธยมดนตรีเฟอร์เชล ประเทศอังกฤษ ปรินญาตรีดนตรีจาก รอยัล อะคาเดมิ ออฟ มิวสิก และกำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ณ สถาบันเดียวกัน ทุกปีที่ทวีเวทกลับมาเมืองไทยเขาจะเปิดการแสดงคอนเสิร์ตเกือบทุกครั้งโดยเฉพาะการแสดงในรูปแบบรีไซเคิล เดี่ยวไวโอลิน คลอด้วยเสียงเปียโน

ทวีเวทมีโอกาสดีที่ได้เล่นคู่กับนักเปียโนฝีมือดีของไทยมาโดยตลอด ครั้งที่ทวีเวทบรรเลงบทเพลงไวโอลิน โซนาต้า หมายเลข 8 ในบันไดเสียงจี เมเจอร์ และบทเพลงอีกหลายเพลง เมื่อสองปีที่แล้ว (25 กรกฎาคม 2542) เขาจับคู่เล่นกับ จามร สุภมณ นักเปียโนหนุ่มชื่อดัง คอนเสิร์ตล่าสุดเมื่อวันอาทิตย์ที่ผ่านมาก็ เขาได้นักเปียโนหญิงรุ่นใหม่ ฝีมือดี วิสุทธิ โสม รุ่งอินทร์ เป็นผู้เล่นเปียโนคลอ

ความคล่องแคล่ว แม่นยำ และเทคนิคการเล่นไวโอลินทั้งมือซ้ายและมือขวาของทวีเวท พัฒนาไปมาก เขาสามารถเล่นประโยคเพลงยาวๆ ติดกันด้วยการใช้คันชักเดี่ยวได้อย่างน่าทึ่งในตอนเริ่มต้นของบทเพลง ไวโอลิน โซนาต้า หมายเลข 8 ในบันไดเสียงเอฟ เมเจอร์ โอปุส 24 ของเบโธเฟน ซึ่งคอเพลงรู้จักกันดีในชื่อของ สปริง โซนาต้า

สำหรับบทเพลงของเบโธเฟนที่ต้องการความละเอียดอ่อนลึกซึ้งในการเล่นและตีความบทนี้ ทวีเวทยังกุมสมาธิและบรรจงบันไดประโยคเพลงได้ไม่สละสลวยและหลากหลายดีพอ กล่าวคือ “เทคนิค” ดี แต่ตัว “ดนตรี” ยังขาดอะไรบางอย่างที่จะตรึงใจผู้ฟังได้มากกว่านี้ ผิดกับบทเพลงสำหรับเดี่ยวไวโอลินสองเพลงหลัง คือ Four Preludes ของชอสตาโกวิช และไวโอลิน โซนาต้า ในบันไดเสียงอีแฟลต เมเจอร์ โอปุส 18 ของ ริชาร์ด สเตรสส์ ที่ออกสำเนียงดนตรีสมัยใหม่พอสมควร ทวีเวทสามารถสร้างความประทับใจในการเล่นให้กับผู้เขียนได้มากกว่าบทเพลงสปริง โซนาต้า ของเบโธเฟน

ถ้า “หนุ่มสาวคือซีวิต” นักไวโอลินไทยเหล่านี้ คือ ซีวิตใหม่ทางดนตรีคลาสสิกไทย ที่กำลังรอเวลาสุกงอมในการสร้างสรรค์งานดนตรีและผลิตนักดนตรีรุ่นใหม่ เพื่อก้าวสู่ผลงานการบรรเลงดนตรีในระดับนานาชาติต่อไป

ผลงานศิลปะที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ของ 'คาร์ลไฮน์ซ สต็อคฮาวเซิน'

บิวส์ดอต อี

■ ดุลิต จรุงพงษ์ศักดิ์

ถ้า เมื่อเดือนที่แล้ว สืบต่อมาถึงเดือนนี้ ชาวใหญ่สุดที่สร้างความสนใจให้กับผู้คนทั่วโลกได้แก่ การก่อวินาศกรรมด้วยการจี้เครื่องบินโดยสารบินเข้าชนตึกคูเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ในนครนิวยอร์กประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว

ชาวใหญ่ที่สร้างความฮือฮา วิพากษ์วิจารณ์กันทั่ววงการดนตรีคลาสสิกพร้อมๆ กับข่าวนี้ เห็นจะได้แก่ทศวรรษของคาร์ลไฮน์ซ สต็อคฮาวเซิน (Karlheinz Stockhausen) นักแต่งเพลงร่วมสมัยแนวล้ำยุค เน้นเครื่องดนตรีอิเล็กทรอนิกส์ชาวเยอรมัน วัย 73 ปี ที่ตอบนักข่าวในงานแถลงข่าว เทศกาลดนตรีเมืองแฮมเบิร์กเมื่อวันที่ 16 กันยายนนี้ ต่อคำถามที่ว่ารู้สึกอย่างไรกับเหตุการณ์นี้

สต็อคฮาวเซิน แสดงความคิดเห็นที่ผู้เขียนถอดความมาจากภาษาอังกฤษ ซึ่งถอดความมาจากคำให้สัมภาษณ์ภาษาเยอรมันอีกทีหนึ่ง มีเนื้อหาใจความที่ตัดทอนมา ซึ่งอาจตีความได้ว่า การโจมตีก่อวินาศกรรมตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์เป็น

"ผลงานศิลปะที่ยิ่งใหญ่ที่สุดที่สามารถเป็นไปได้ในสากลจักรวาล" เป็นใจความสำคัญที่หนังสือพิมพ์หลายฉบับตัดทอนนำมาพาดหัวข่าว ตามด้วยเนื้อหาบางส่วนที่ว่า "ลองนึกดูซิว่าเกิดอะไรขึ้นที่นั่น ... เราคงไม่เคยนึกถึงการแสดงดนตรีที่นักดนตรีฝึกฝนอย่างบ้าคลั่งถึง 10 ปีและด้วยความคลั่งไคล้สำหรับการแสดงคอนเสิร์ตคนเดียว ประชาชน 5,000 คนก็สูญหายไปสู่ความเป็นนิรันดร์ในชั่วพริบตา

เดียว ผมทำสิ่งนี้ไม่ได้"

แฟนเพลงคลาสสิกแนวร่วมสมัยแบบล้ำยุค (avant-garde) อาจคุ้นเคยกับเสียงดนตรีและรูปแบบการนำเสนอแปลกๆ บางครั้งพิสดาร ของดนตรีแนวนี้ซึ่งมักก่อให้เกิดคำวิจารณ์หรือหัตถ์ต่อดนตรีที่หลากหลายเป็นหัวข้อโต้เถียงกันได้เสมอ จนถือเป็นเรื่องปกติในการฟังเพลงร่วมสมัยแบบนี้

แต่ทศวรรษของสต็อคฮาวเซินครั้งนี้ทำให้ผู้คนในวงการเพลงคลาสสิกและวงการอื่นตื่นตะลึง ช็อกไปตามๆ กันหลายคนรับไม่ได้กับความคิดเห็นนี้ นักวิจารณ์ดนตรี นักดนตรี และแฟนเพลงหลายคนออกมาแสดงปฏิกิริยาต่อสต็อคฮาวเซินว่า เขาอาจมีอาการของโรคอัลไซเมอร์หรือไม่ก็ติดโรควัวบ้า สต็อคฮาวเซินเกิดอาการ "นิ้อดหลวม", สต็อคฮาวเซินเองก็ไม่ผิดอะไรกับพวกผู้ก่อการร้าย และบางคนบอกว่าเจ้าปีศาจร้ายคงทำให้เขาพูดออกมาเช่นนั้น

Gyorgy Ligeti นักแต่งเพลงร่วมสมัย ชาวฮังการีกล่าวว่า "ถ้าเขาตีความการฆาตกรรมหมู่นี้เป็นงานศิลปะอย่างหนึ่งแล้วละก็ ผมก็ต้องบอกว่าเขาควรจะต้องไปหาจิตแพทย์เสียจะดีกว่า"

แม้กระทั่ง Mariella Stockhausen นักเปียโน ลูกสาวของสต็อคฮาวเซินเองซึ่งไม่ได้ติดต่อกับพ่อของเธอมากกว่า 2 ปีแล้ว บอกกับหนังสือพิมพ์ในนครเบอร์ลินว่า เธอจะออกแสดงโดยไม่ใช้นามสกุลสต็อคฮาวเซินอีกต่อไป

ผลของคำพูดของเขา (ไม่ว่าผู้คน

ทั่วไปจะตีความหรือเข้าใจคำให้สัมภาษณ์ของเขาได้ตรงตามที่ต้องการนำเสนอหรือไม่) ทำให้คอนเสิร์ต 4 รายการ ในเทศกาลดนตรีเมืองแฮมเบิร์ก (Hamburg Music Festival) ซึ่งสต็อคฮาวเซินจะต้องเป็นผู้อำนวยเพลง ต้องถูกยกเลิกไป ผู้จัด เนื่องจากให้อภัยเกี่ยวกับคำให้สัมภาษณ์ของเขาไม่ได้

ผู้จัดงาน กล่าวว่า "แม้สิ่งที่สต็อคฮาวเซินพูดถึงเกี่ยวพันถึงบริบทงานศิลปะทั่วไปอย่างกว้างๆ แต่เขาควรจะต้องตระหนักถึงผลของคำพูดของตนเองด้วยความหมายที่แน่นอนของความคิดเห็นของเขา สามารถสื่อให้เข้าใจได้เพียงในกลุ่มนักฟังเพลงที่คุ้นเคยกับผลงานดนตรีร่วมสมัยของเขาเท่านั้นแต่มหาชนทั่วไปไม่อาจเข้าใจความคิดเห็นได้ และอาจตีความว่าเป็นทัศนคติการมองดูโลกมนุษย์ด้วยสายตาที่เย็นชาและเย้ยอาฆาต"

สต็อคฮาวเซิน เกิดเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ. 1928 ในหมู่บ้านเล็กๆ นอกเมืองโคโลญ มีพรสวรรค์และแววดนตรีมาตั้งแต่เด็ก แสดงคอนเสิร์ตเดี่ยวเปียโนตอนอายุ 8 ขวบ เข้าเรียนดนตรีที่สถาบันดนตรีเมืองโคโลญ ความตั้งใจของเขาอยากเป็นนักประพันธ์ แต่เปลี่ยนสู่ถนนสายดนตรีภายหลังที่เกิดความประทับใจในผลงานเพลงของบาร์ตอกและสตราวินสกี เขาสนใจ

แม้ว่าอาจเป็นเรื่องยากที่จะให้
ความหมายต่อคำว่าศิลปะ
ไม่ว่าศิลปะจะหมายถึงอะไรก็ตาม
แต่ศิลปะคือขั้นตอนหนึ่ง
ของการเคลื่อนย้ายมาจากสิ่งที่เป็น
จริง การแสดงละครที่สำแดงถึงความ
ทุกข์ทรมานเจ็บปวดอาจเป็นศิลปะ
แต่ความทุกข์ทรมานเจ็บปวดจริง ๆ
ไม่ใช่ศิลปะ

ติดตามเรียนดนตรีกับเชนเบิร์ก นักแต่ง
เพลงผู้บุกเบิกงานดนตรีลักษณะ Serial-
ism และ Peter Schaeffer เจ้าพ่อดนตรี
แนว Musique Concrete

หลังจากจบจากสถาบันดนตรีเมืองโคโลญ
เขาเดินทางไปเรียนดนตรีต่อกับ Messiaen
นักแต่งเพลงชื่อดังชาวฝรั่งเศสที่กรุงปารีส
ประเทศฝรั่งเศส ได้พบกับ ปีแอร์ บูเลซ
และเริ่มสนใจดนตรีอิเล็กทรอนิกส์

สต็อคฮาวเซน ปัจจุบันอายุ 73 ปี
เป็นนักแต่งเพลงชาวเยอรมัน แนวล้ำยุค.
นักแต่งเพลงผู้พิสมัยดนตรี Serialism
และ Atonal Music. เป็น "คุณปู่" ของ
ดนตรีทดลองแนวอิเล็กทรอนิกส์ดนตรีของ
เขาเป็นแรงบันดาลใจให้กับนักดนตรีป๊อป
หลายคน โดยเฉพาะศิลปินที่สนใจดนตรี
อิเล็กทรอนิกส์ อาทิ Irmin Schmidt (ผู้ก่อตั้งวง Can), Craig Armstrong ผู้แต่ง

เพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง Moulin
Rouge และ Tavin Singh (ผู้สร้างสรรค์
ดนตรีอิเล็กทรอนิกส์ เด็นซ์ รวมถึงนัก
ดนตรีหัวก้าวหน้าในแนวดนตรีอื่นๆ ด้วย
เช่น ไมล์ส เดวิส, แฟรงค์ แซปป์, ไบอัน
โอโน, ฟังค์ ฟลอยด์ และ ลาร์ แอนเดอร์สัน

ผลงานเพลงของสต็อคฮาวเซน อาทิ
Groups บรรเลงด้วยวงออเคสตรา 3 วง
แต่ละวงเล่นด้วยลักษณะจังหวะที่แตกต่าง
กัน, Helicopter String Quartet เพลง
สำหรับบรรเลงด้วยเครื่องสาย 4 ชิ้น นัก
ดนตรีแต่ละคนเล่นอยู่เฮลิคอปเตอร์ที่บิน
ร่อนอยู่เหนือผู้ฟัง

นักฟังเพลงบางคนวิจารณ์ผลงาน
เพลงล้ำยุคยุคแรกๆ ของเขาว่า "นี่ไม่ใช่
ดนตรี แต่มันเป็นความบ้าซัดๆ"

ภาพของเขาปรากฏเป็นหนึ่งในบรรดา
บุคคลชื่อดังหลายคนใน เดอะบีเทิลส์ นำมา
เป็นภาพปกอัลบั้มเสียงชื่อชุด Sgt. Pep-
per's Lonely Hearts Club Band ออก
เผยแพร่ปี ค.ศ.1967 และมีกลิ่นอาย
สำเนียงดนตรีของสต็อคฮาวเซนอยู่ในผล
งานเพลงบางเพลงของเดอะ บีเทิลส์ ด้วย

สต็อคฮาวเซน ก่อนข้างต้นตระหนัก
กับปฏิกริยาที่มีต่อทัศนะของเขาเป็นอย่างมาก
เขาออกแถลงการณ์แก้ข้อกล่าวหาใน
เว็บไซต์ของตนเองว่า คำให้สัมภาษณ์ของ
เขาได้รับการตีความผิดไปจากความตั้งใจ
ของผู้พูดหรือบริบทของผู้พูด เขาบอกกับ
เจ้าหน้าที่เมืองแฮมเบิร์กว่า เขาต้องการ
เปรียบเทียบการโจมตีกับผลงานของปิศาจ
ร้ายที่ชื่อว่า Lucifer ซึ่งเป็นตัวละครเอกหนึ่งใน
สามของมหากาพย์เรื่อง Licht เขา
อธิบายการก่อวินาศกรรมตึกเวิลด์เทรดเซ็น
เตอร์ ว่า คือ ผลงานศิลปะที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ที่
กระทำโดย ลูซิเฟอร์ ตัวแทนแห่งความชั่ว

ร้าย ที่ชอบทำลายล้าง

อุปรากรเรื่อง Licht หรือ Light : The
Seven Days of the Week ที่สต็อคฮาว
เซนเป็นผู้ประพันธ์ เป็นอุปรากรรวม 7
ตอน แต่ละตอนมีความยาวประมาณ
4 ชั่วโมง มีชื่อตามวันต่างๆ รวม 7 วัน
ดนตรีประกอบด้วยการแสดงสดและดนตรี
อิเล็กทรอนิกส์ เขาเริ่มแต่งอุปรากรเรื่องนี้
ตั้งแต่ปี ค.ศ.1977 คาดว่าตอนสุดท้ายคือ
วันอาทิตย์ จะแต่งเสร็จในปี ค.ศ. 2005

ในเว็บไซต์ของสต็อคฮาวเซน เขา
กล่าวว่า "ไม่มีแม้แต่เสียวินาทีเดียว ที่
ผมจะคิดหรือรู้สึกในแบบที่หลายๆ คน
ตอนนี้ตีความคำให้สัมภาษณ์ของผมไปใน
ลักษณะเช่นนั้น ผมรู้สึกเสียใจอย่างสุดซึ้ง
ถ้าทัศนะของผมจะถูกตีความผิดไป" เขา
ขอให้ใครก็ตามที่รู้สึกเจ็บปวดจากคำให้
สัมภาษณ์ของเขา โปรดให้อภัยกับเขาด้วย

นักเขียนท่านหนึ่ง Anthony Tom-
masini แสดงทัศนะไว้ในหนังสือพิมพ์นิวยอร์ก
ไทมส์ ว่า "แม้ว่าเราจะยอมรับว่า เขา
ต้องการสื่อความหมายว่า Lucifer ตัวละคร
ตัวหนึ่งในอุปรากรเรื่องหนึ่งของเขาคือ
ผู้อยู่เบื้องหลังการสร้างสรรคงานศิลปะ
(แบบนี้) ของผู้ก่อวินาศกรรม แต่คำพูด
ของเขาก็ยังมีลักษณะดูถูกเหยียดหยาม
และล่วงละเมิด"

"แม้ว่าอาจเป็นเรื่องยากที่จะให้ความ
หมายต่อคำว่าศิลปะไม่ว่าศิลปะจะหมายถึง
อะไรก็ตาม แต่ศิลปะคือขั้นตอนหนึ่งของ
การเคลื่อนย้ายมาจากสิ่งที่เป็นจริง การ
แสดงละครที่สำแดงถึงความทุกข์ทรมาน
เจ็บปวดอาจเป็นศิลปะ แต่ความทุกข์
ทรมานเจ็บปวดจริงๆ ไม่ใช่ศิลปะ"

งานนี้ สต็อคฮาวเซน คงจดจำไป
อีกนาน

ວງກະຖວາຍລາສສິກ

ပါ

ការពារសក្តិ (ក្នុងប្រ.ពល) 25 ឆ្នាំ 2544.

ตามปกติในองค์กรศิลปะและวัฒนธรรม ถ้าจะสามารถดำรงอยู่ได้ มีผลงานนำเสนอ ต่อมหาชนได้สม่ำเสมอ ต้องเป็นการบริหารจัดการโดยองค์กรที่ได้รับเงินสนับสนุน ทั้ง จากภาครัฐบาล ธุรกิจ และประชาชนทั่วไป

แต่เมื่อภาคธุรกิจประสบกับปัญหา ต่างๆ ที่รุนแรงเข้ามามากมายเช่นในปัจจุบัน ทำให้การสนับสนุนศิลปะวัฒนธรรม ถดถอยไป คงมีแต่ภาครัฐบาลเท่านั้นจะเป็นที่พึ่งพาได้ (โดยเฉพาะในต่างประเทศ) เพราะในระบบทุนนิยม ที่ใช้กลไกตลาดเสรี ใช้กำไรเป็นแรงจูงใจในการลงทุน สำหรับ กิจกรรมบางอย่างโดยเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรมที่ไม่ทำกำไร ไม่มีใครสนใจลงทุน ถ้า สิ่งนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคุณภาพชีวิตที่ดี การทำกิจการนี้จึงตกเป็นหน้าที่ของรัฐบาลแต่กรณี ของบ้านเราคงหมดหวังที่จะไปพึ่งพิงส่วนนี้

หรือท้ายสุดคือ คอเพลง ผู้รักดนตรี ผู้ต้องการให้ศิลปวัฒนธรรมดำรงเป็น ส่วนหนึ่งของชีวิต ต้องเป็นผู้สนับสนุน ด้วยการบริจาคเงิน มากบ้าง น้อยบ้าง เพื่อให้องค์กรศิลปวัฒนธรรมดำรงอยู่ได้ แต่ ปัญหาคือในบริบทเมืองไทย การบริจาคเงิน โดยประชาชนหรือมหาชนทั่วไปให้องค์กร เหล่านี้ ยังไม่ได้เป็นประเพณีหรือ วัฒนธรรมที่คุ้นเคยกัน เมื่อเทียบกับ หลายประเทศทางตะวันตก

สำหรับผู้เขียนคิดว่า บางครั้งก็ต้อง ยอมรับความจริงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ว่า ถ้า ไม่มีเงินจัดการแสดง หาใครสนับสนุน ไม่ได้ ในยามนี้การระดมจัดการแสดงไปเลย ก็อาจเป็นทางออกที่ดีด้วยกันทุกฝ่าย (แม้กระทั่งในฝ่ายของสมาชิกที่เสียเงิน ไปแล้ว)

วกกลับมาพูดถึงคอนเสิร์ต สตริงส์ คอนเน็คชั่น ที่นักดนตรีทั้ง 3 คนแต่งตัว กันอย่างง่ายๆ ไม่เป็นพิธีการ ทำให้รู้สึก เป็นกันเองกับการแสดง การแสดงเริ่มด้วย เพลง โซนาต้า สำหรับไวโอลินและเชลโล ผลงานเพลงของมอริซ ราเวล บทเพลงที่ บรรเลงออกมาแล้วรู้สึกเหมือนกับว่านัก ดนตรีทั้งสองคน (ลูกเทนเบิร์กเล่นไวโอลิน และไปสล็อกเล่นเชลโล) กำลังสนทนากัน ผ่านภาษาดนตรี เป็นเสียงไวโอลินที่กำลัง พุดกับเชลโล

นักดนตรีทั้งสองคนพยายามรักษาสไตล์ของบทเพลง ด้วยการควบคุมเสียง ดนตรีที่บรรเลงออกมาอย่างตั้งใจ เสียง ดนตรีแม่นยำ ทิมเวิร์คการเล่นดีมาก สบตา มองหน้ากันก็รู้ว่าควรจะเล่นไปด้วยกัน อย่างไรจึงจะเข้ากันได้ดี

เพลงที่สอง Inner World บท เพลงสำหรับเดี่ยวเชลโลคลอด้วยเสียง ดนตรีจากแผ่นซีดี ผลงานเพลงของ คาร์ล ไวน์ (Carl Vine) นักแต่งเพลงชาวออสเตรเลีย วัย 47 ปี แต่งไว้เมื่อปี ค.ศ.1994

เพลงนี้ ไปสล็อก ผู้เล่นเดี่ยวเชลโล พุดคุยกับผู้ฟังก่อนการแสดงว่า เป็น เพลงที่ "ไม่ปกติ" เพราะนอกจากจะมีเสียง สำเนียงดนตรีจะแหวกไปสู่ดนตรีศตวรรษ ที่ 20 แล้ว ยังเป็นการบรรเลงพร้อมไปกับ เสียงเชลโลอีกแนวหนึ่งหรือหลายแนว (ที่ ผ่านกระบวนการทางทำให้เสียงผิดเพี้ยน ไปด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์) บันทึกเสียง ไล่แผ่นซีดีไว้ และเปิดไปพร้อมกับการเล่น สตริงของเชลโล

ความน่าสนใจนอกเหนือจากตัวบท เพลงแล้ว ความสามารถในการเดี่ยวเชลโล ของ สตีเวน ไปสล็อก ยังเป็นปัจจัยที่ทำให้ เพลงนี้ถูกถ่ายทอดออกมาได้อย่างมีชีวิตชีวา เสียงเชลโลสีสนั่นหลากหลาย ปรับเปลี่ยน อารมณ์ดนตรีผ่านเทคนิคการเล่นได้อย่าง คล่องแคล่ว

เพลงสุดท้าย Divertimento for Violin, Viola and Cello ในบันไดเสียงอีแฟลต เค. 563 ผลงานเพลงของ โวล์ฟกัง อมาดึส โมซาร์ท เพลงนี้มีอยู่กัน 6 ท่อน เซลโลเล่นได้ประโยคเพลงสละสลวย เหมือนการร้องเพลง ในขณะที่เสียงไวโอลินจากลุดเทนเบิร์กที่เปลี่ยนมาเล่นไวโอลา โสโนดนตรีชัดเจน สมดุลกับแนวดนตรีอีกสองแนว นานๆ จะมีโอกาสได้ฟังแซมเบอร์ มิวสิก ที่เสียงไวโอลาสร้างมิติทางดนตรีลุ่มลึกแบบนี้

เสียงไวโอลินบรรเลงโดย ทัศนาวรรณะ บางตอนฟังสะดุดไปบ้าง เมื่อเปรียบเทียบกับ การบรรเลงของลุดเทนเบิร์ก และไปล็อก อาจเป็นเพราะทัศนายังจดจำท่อนเพลงได้ไม่หมดทั้งเพลง โดยเฉพาะการบรรเลงในท่อนที่ 4

พิจารณาเรื่องทีมเวิร์คของนักดนตรีทั้งสามเนื่องจากทั้งลุดเทนเบิร์กและไปล็อกทำงานสอนดนตรีอยู่ในมหาวิทยาลัยเดียวกันออกทัวร์เล่นคอนเสิร์ตด้วยกันบ่อยครั้งรู้จักคุ้นเคยสำเนียงดนตรีของแต่ละคนเป็นอย่างดี สามารถปรับเปลี่ยน ปรับการเล่นให้ผสมกลมกลืนเข้าด้วยกันได้ไม่ยากนัก เมื่อมาบรรเลงร่วมกับ ทัศนาวรรณะ นักดนตรีเจ้าบ้านที่ซุ่มและบรรเลงร่วมกันในเวลาอันจำกัดอาจารย์ดนตรีทั้งสองท่านต้องขยับมองและตั้งใจฟังแนวไวโอลินของทัศนาวรรณะตลอดเวลา เพื่อให้การบรรเลงออกมาพร้อมเพรียงได้ลิ้นดนตรีดีที่สุด สมกับเป็น "มืออาชีพ" และ "ครูดนตรี" อย่างแท้จริง

แม้ระบบเสียงในห้องบอลรูมโรงแรมริเจนท์ กรุงเทพฯ อาจเป็นอุปสรรคในการบรรเลงดนตรีคลาสสิก โดยเฉพาะดนตรีประเภทแชมเบอร์ ที่นักดนตรีแต่ละคนต้องตั้งใจฟังเสียงซึ่งกันและกันมากเป็นพิเศษ แต่ความพร้อมเพรียงและความสมดุลของเสียงที่นักดนตรีทั้งสามคนสร้างสรรค์ออกมาแสดงว่านักดนตรีสามารถฝ่าฟันอุปสรรคข้อนี้ไปได้ ด้วยความสามารถและประสบการณ์ทางดนตรีที่มีอยู่มากมาย

เป็นอีกหนึ่งคอนเสิร์ตดนตรีคลาสสิกที่ให้ความรื่นรมย์กับผู้ฟังได้เป็นอย่างดี แม้ผู้ฟังขาประจำจะลดน้อยลงไป และบรรยากาศการแสดงอาจจะเหงาๆ ไปบ้าง แต่พลังเสียงดนตรีกลับช่วยปลุกปลอบและชดเชยสิ่งที่ขาดหายไป

ดนตรีคลาสสิกและโอเปร่า จาก 'ซีดีเพลง' อยู่ 'ดีวิถี'

ปิวิสดอร์เนอร์

■ ฤทธิ จรุงพงษ์ศักดิ์

เมื่อปลายเดือนที่แล้ว ร้านขายแผ่นซีดีและ
สื่อบันเทิงเก่าแก่ มีสาขามากมายในประเทศ
แคนาดาชื่อ แซม เดอะ เร็คคอร์ด แมน (Sam
The Record Man) ดำเนินกิจการมากกว่า 60 ปี (เปิด
เมื่อปี ค.ศ. 1937) ประกาศล้มละลาย ปิด 24 สาขาใน
แคนาดาที่บริษัทเป็นเจ้าของ

บริษัทแผ่นเสียงอิสระ Nimbus จากประเทศ
อังกฤษ ผลิตแผ่นซีดีและจัดจำหน่ายแผ่นซีดีดนตรี
คลาสสิก และดนตรีในแนวอื่นบางส่วน อาทิ เวิลด์ มิวสิค
ได้ประกาศปิดกิจการไปเมื่อปลายเดือนตุลาคมที่ผ่านมา
เช่นเดียวกัน

ร้านขายปลีกแผ่นซีดีเจ้าใหญ่หาวเวอร์ เร็คคอร์ดส
และ HMV ต่างประสบปัญหายอดขายที่ลดลงในปีนี้อยอด
ขายแผ่นซีดีทั่วโลกดนตรีทุกประเภทในปีนี้ลดลงไป 5
เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่ยอดขายแผ่นซีดีดนตรีคลาสสิกใน
ประเทศสหรัฐอเมริกาปีที่แล้วมีส่วนแบ่งตลาด 7
เปอร์เซ็นต์ (เมื่อเปรียบเทียบกับดนตรีแนวอื่นๆ) ปีนี้ส่วน
แบ่งตลาดลดลงเหลือเพียง 3 เปอร์เซ็นต์

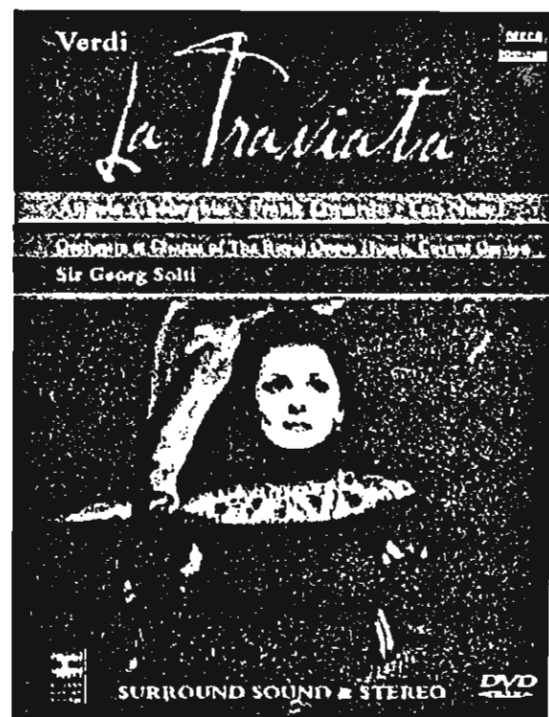
ขณะที่มีความคิดเห็นจากผู้คนในธุรกิจดนตรีต่อ
วิกฤติการณ์ด้านขายปลีกแผ่นซีดีดนตรีคลาสสิก หลาย
คนโทษความตกต่ำของยอดขายแผ่นซีดีผ่านร้านค้าปลีก
ว่าเกิดจากการแข่งขันของผู้ค้ารายใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย
โดยเฉพาะร้านค้าปลีกลักษณะดิสคันทรีที่ต้องการ
ขายแผ่นซีดีในราคาถูกเพื่อกระตุ้นการขายสินค้าอื่นๆ ใน
ร้านเท่านั้น และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะ
ช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านอินเทอร์เน็ตในลักษณะของ
การดาวน์โหลดเพลง

บางท่านแสดงทัศนะว่าอินเทอร์เน็ตไม่ใช่ต้นตอของ
ความตกต่ำเหล่านั้นปัญหาที่แท้จริงประการหนึ่งคือค่าย
เพลงใหญ่ๆ ทั้งหลาย และร้านค้าปลีกแผ่นซีดี ไม่
สามารถปรับตัวได้เร็วพอกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

สำหรับคอเพลงคลาสสิกที่ส่วนใหญ่มุ่งเน้นคุณภาพ
เสียงแล้วการดาวน์โหลดเพลงคลาสสิกผ่านอินเทอร์เน็ต
ไม่อาจสนองความต้องการนี้ได้นอกจากนั้นยังต้องใช้เวลา
นาน เมื่อเทียบกับการดาวน์โหลดเพลงบิตไป ที่มี
ความยาวประมาณ 3 นาที

จากกรณีที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ ถ้าย้อนกลับมาดู
กิจการค้าปลีกแผ่นซีดีในบ้านเรา ร้านซีดีแวร์เฮาส์หรือหาวเวอร์ เร็คคอร์ดสได้เพิ่ม สาขาสยามเซ็นเตอร์บูทห้องคลา
สิกไป ขณะที่ร้านขายแผ่นซีดีเก่าแก่ เบียนาแสง ร้านค้า
ปลีกซีดีดนตรีคลาสสิก ดำเนินกิจการในรูปแบบธุรกิจ
รายย่อย ที่เคยบุกเบิก และเฟื่องฟูมาก่อน ตั้งอยู่ที่ศูนย์
การค้าอัมรินทร์พลาซ่าราชประสงค์ ผู้เขียนแวะเวียนไป
หลังสุดปรากฏว่าปิดกิจการไปแล้ว

เดิมนั้นเมื่อมีเทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้น ผู้คนที่ "บ้า"
ในเรื่องสื่อความบันเทิง มักจะตื่นเต้น ฮือฮา ให้การ
ต้อนรับของใหม่กันมากมาย ดังเช่นกรณีการเปลี่ยนจาก
การเล่นแผ่นเสียง 12 นิ้วมาเล่นแผ่นซีดี ในต้นทศวรรษที่
80 ทำให้ธุรกิจดนตรีที่กำลังตกต่ำอยู่ในช่วงนั้น กลับฟื้น
ตัวขึ้นมากได้อีกครั้งจากสิ่งประดิษฐ์ใหม่นี้

โอเปร่า La traviata ผลงานของแวร์ดี

แต่ปัจจุบันเทคโนโลยีใหม่ๆ อาจไม่ได้รับการตอบ
สนองอย่างรวดเร็ว ฉบับหลังเช่นในอดีต เพราะมีการ
พัฒนารูปแบบและเทคนิคใหม่ๆ มากมาย กว่าที่จะตกลง
ให้เป็นรูปแบบมาตรฐานได้ก็กินเวลาพอสมควร แผ่น
เพลงคลาสสิกหลายคนจึงรอคอยเวลาให้พัฒนาการด้าน
เทคโนโลยีลงตัวพอสมควร ก่อนที่จะทิ้งความบันเทิงใน
รูปแบบเดิม หันไปสู่ความบันเทิงจากเพลงคลาสสิกใน
รูปแบบใหม่

เทคโนโลยีในการบันทึกเสียงและผลิตแผ่นSACD
(Super Audio Compact Disc) ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่
อาจจะลดการซื้อแผ่นซีดีของคอเพลงคลาสสิก และอีก
ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือจากเดิมที่การบันทึกแสดงดนตรี
คลาสสิกและศิลปะการแสดงอื่นๆ ในรูปแบบวิดีโอเทป
ได้สนองความกระหายของคอเพลงคลาสสิก ฟังเสียง
อย่างเดียวสู่ความบันเทิงที่ได้เห็นภาพการบรรเลง เห็น
ภาพการทำงานของนักดนตรีและวาทยกร

เมื่อวีดีโอเทปเริ่มเสื่อมความนิยมไปด้วยการก้าวเข้ามาของแผ่นเลเซอร์ ดิสก์ (laser disc) ซึ่งก็ไม่ได้รับการต้อนรับกว้างขวางนัก ด้วยราคาเครื่องเล่นและแผ่นเลเซอร์ดิสก์ที่ค่อนข้างแพงและการคาดคะเนของผู้บริโภคว่าในอนาคตขนาดของแผ่นจะสามารถทำให้เล็กลงได้

การคาดหมายในหมู่นักฟังเพลง และผู้ที่ต้องการชมภาพการแสดงดนตรีก็เป็นจริงด้วยการเกิดขึ้นของ

ผลงาน Othello ของแวร์ดี อำนวยการแสดงโดย แฮร์เบิร์ต ฟอน คารายาน ในรูปแบบดีวีดี

แผ่น DVD หรือ Digital Video Disk ที่ผู้ฟังผู้ชมไม่ต้องเสียเวลาในการรอเทปคุณภาพเสียงและภาพดีขึ้น สามารถเลือกแทรกของภาพและเสียงที่ต้องการชมและฟังได้รวดเร็วกว่าวีดีโอเทปอีกทั้งเก็บรักษาง่ายกว่า

ราคาเครื่องเล่นและแผ่นดีวีดีที่ถูกลง เริ่มมีคนให้ความสนใจมากขึ้น ทำให้มีค่ายเพลงต่างประเทศบางค่ายในบ้านเราเริ่มสั่งแผ่นดีวีดีดนตรีคลาสสิกและโอเปราเข้ามาขายบ้างแล้วซึ่งเมื่อเทียบราคากับแผ่นที่ต้องสั่งโดยตรงจากต่างประเทศหรือจากร้านค้าที่รับสั่งแผ่นดีวีดีในบ้านเรา ราคาจะถูกกว่าประมาณ 20-25 เปอร์เซ็นต์

ค่ายเพลงที่มากแรงและมีแผ่นดีวีดี ดนตรีคลาสสิกให้เลือกมากในตอนนี้น่าจะได้แก่ค่ายยูนิเวอร์แซลมิวสิกประเทศไทย ด้วยข้อได้เปรียบที่มีค่ายเพลงคลาสสิกชื่อดังอยู่ในสังกัดมากกว่าทุกค่าย อาทิ คอยซ์ กรัมโมโฟน ที่เด่น นำฟัง นำชม ด้วยอัลบั้มสองชุดของ Anne-Sophie Mutter นำไวโอลินหญิงชาวเยอรมัน (ชุดแรกบรรเลงไวโอลิน โซนาต้าสองบท คือ Spring Sonata และ Kreutzer Sonata พร้อมประวัติและทัศนะทางดนตรีของมุตเตอร์ อีกชุดฟังออกมัสตวร์ ร้องๆ หน้าปกแผ่นดีวีดีแบบเดียวกัน เป็นการเดี่ยวไวโอลิน โซนาต้าของเบโฮเฟน ครบทุกเพลง)

ในส่วนของโอเปรา สังกัดคอยซ์ กรัมโมโฟน นอก

จากการแสดงที่เมโทรโพลิแทน โอเปรา ในนครนิวยอร์กที่น่าสนใจ อาทิ Aida ผลงานเพลงของแวร์ดี อำนวยการแสดงโดยเจมส์ เลอไวน์ ที่อสังการด้วยเหล่ามัสคิกกริงและทหารจำนวนมากที่นำมาเดินอยู่บนเวที การแสดงอุปรากรเรื่อง Otello ของแวร์ดี จัดทำในรูปแบบภาพยนตร์ อำนวยการแสดงโดย แฮร์เบิร์ต ฟอน คารายาน และที่แทบไม่น่าเชื่อคือการที่บริษัทดอยซ์กรัมโมโฟน นำผลงานอุปรากรเรื่อง Don Giovanni ของโมสาร์ท อำนวยการแสดงวงเวียนนา ฟิลาฮาร์โมนิก โดย Wilhelm Furtwangler บันทึกการแสดงในเทศกาล Salzburg Festival มาจัดทำเป็นแผ่นดีวีดีด้วยหรือถ้าใครต้องการฟังและชมการแสดงด้วยเครื่องดนตรีย้อนยุคและการตีตั้งเดิม ในยุคสมัยของโมสาร์ท ดีวีดีอุปรากรเรื่อง Le Nozze di Figaro ก็มีวางขายในบ้านเราเช่นเดียวกัน

ดีวีดีน่าซื้อหากันมาฟังจากค่าย Decca เห็นจะไม่พ้นการแสดงอุปรากรเรื่อง La traviata ผลงานของแวร์ดี อำนวยการแสดงโดย Sir Georg Solti มี Angela Gheorghiu เป็นนักร้องนำหญิงพลังเสียงความไพเราะนำฟังของประโยคเพลง และการแสดงที่เข้าถึงบทบาทแล้ว ไม่แปลกใจที่นักวิจารณ์ดนตรีหลายคนชื่นชมการแสดงนี้ รวมถึงความไพเราะในการขับร้องของ Cecilia Bartoli ในดีวีดีอุปรากรเรื่อง La Cenerentola ของรอสซินี บรรเลงโดยวงซุสตัน ซิมโฟนีเสียงเมสโซ โซปราโนของบาร์โทลี เหมาะสมลงตัวยิ่งกับการเพลงของรอสซินี

ขณะที่ค่ายเพลงอื่นๆ อาทิ โซนี่ มิวสิค นำเอาผลงานเก่าๆ ของคารายานมาจัดทำใหม่ในรูปแบบดีวีดีสำหรับวอร์เนอร์ มิวสิคเด่นน่าสนใจด้วยดีวีดีในชุด The Art of ที่ออกมาแล้วหลายชุด อาทิ The Art of Singing และล่าสุดคือ The Art of Violin เท่าที่ผู้เขียนมีโอกาสซื้อหากันมาได้ในบ้านเรา ได้แก่ชุด The Art of Piano : Great Pianists of the 20th Century รวมภาพการแสดงของนักเปียโนหลายยุคหลายสมัย จัดทำได้ดี

ค่ายเพลงบีเอ็มจีมีแผ่นดีวีดีที่จำหน่ายในบ้านเรา 2 ชุด คือ การแสดงอุปรากรเรื่อง Turandot ผลงานของพูชินี แสดงที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน บริเวณพระราชวังโบราณ อำนวยการแสดงโดยสุบิน เมธาห์ อำนวยการแสดงโดย จางอีไมว และดีวีดีชุด Evgeny Kissin : The Gift of Music เรื่องราวและการแสดงของนักเปียโนหนุ่มหล่อชาวรัสเซีย

แผ่นเพลงคลาสสิก คงต้องวิ่งไล่ตามเทคโนโลยีกันต่อไป เพื่อสร้างความอภิมภยจากการสัมผัสเสียงดนตรี ผ่านสื่อสมัยใหม่ที่มีขึ้นต่อไปในอนาคต

ลอนดอน เฟสตีวัล
 ออเคสตร้า ที่จากไป และ
 ยูนิเวิร์ด อองชอມเบลอะ
 ที่กำลังจะมา

■ ดุสิต จรุงพงษ์ศักดิ์

ฟังดูก็เข้าใจเกี่ยวกับผู้จัดที่จัดการแสดงดนตรี คลาสสิกแล้วขายบัตรเกือบหมดก่อนการแสดง (ทราบข้อมูลมาว่าส่วนใหญ่ของบัตรชมการแสดงทางผู้จัดจะแบ่งให้กับเอเจนต์ขายรถที่มีอยู่ทั่วประเทศนำไปจำหน่ายด้วย) แต่เป็นที่รู้กันอยู่ว่างานแบบนี้ บ่อยครั้งตัวแจกอจะมีมาก และคนได้รับตัวแจกอส่วนใหญ่ก็มักไม่ค่อยมาชมการแสดงกัน เพราะคนก็ได้รับบัตรฟรีอาจไม่ใช่คอเพลงคลาสสิกตัวจริง

หรือถ้าพิจารณากันในแง่พฤติกรรมผู้ชม การแสดงดนตรีคลาสสิก ที่แวดวงบริหารงาน วัฒนธรรมในโลกตะวันตกได้ทำการศึกษากันมาแล้ว ได้ผลออกมาได้ว่า ความนิยมของผู้ชมที่ติดตามการแสดงของผู้ชมคอนเสิร์ตดนตรีคลาสสิกจะยึดหยุ่นไปเรื่อยๆ หมายถึงความถี่ ถ้าคุณไม่ได้อ่านหนังสือคลาสสิก หรือสนใจงานศิลปะ แสดงแล้ว ดึงดูดใจตรงๆ บ้าง หรือแจกบัตรฟรีให้ ก็ไม่ได้ช่วยให้มีคนสนใจเลยสักนิดเดียว คือคนที่มีแนวโน้มว่า จะซื้อบัตรคอนเสิร์ต หรือเป็นแฟนคลับ ก็จะมีอยู่แล้ว ผู้ชมกลุ่มนี้เขาจะมีจิตสำนึกว่า ไม่มีเรื่องผลประโยชน์ พึงเพ่งเล็งเสียด้วยซ้ำไป ถ้าต้องมาเสกของดนตรีที่ไม่คุ้นเคย และไม่ได้ทำให้เขาประทับใจสักเท่าไหร่ และมีความซาบซึ้งสนใจศิลปะแนวใหม่มาก่อน

กองทัพธุรกิจ (ชุดประมง) ๑๒ พ.ย. ๔๔.

แต่ ไตโยต้า คลาสสิกส์ ครั้งนี้กลับมีคนสนใจมาฟังกันมาก แม้ว่าจะไม่ใช่คอเพลงคลาสสิกตัวจริง พิจารณาจากการปรบมือฉัตรระหว่างการบรรเลงแต่ละท่อน โดยเฉพาะในบทเพลงซิมโฟนีหมายเลข 3 ผลงานเพลงของโรเบิร์ต ชูมานน์

ผู้สันทัดกรณีทางดนตรีท่านหนึ่งเปรยให้ผู้เขียนฟังว่า ไม่ค่อยจะถูกใจกับโปรแกรมเพลงที่เลือกมาแสดงเท่าไรนัก เพราะค่อนข้างจะ "รวมมิตร" มีทั้งเพลงบรรเลงของไทย (เพลงพระราชนิพนธ์ แผ่นดินของเรา และ Alexandra, เพลงพลอร์เทืองฟ้า ในจังหวะแทงโกของเอื้อ สุนทรสนาน ที่ตีความใหม่ได้น่าสนใจ) เพลงเพลงคลาสสิก (เพลง Spitfire Prelude and Fugue ของวอลตัน, ซิมโฟนี หมายเลข 3 ของชูมานน์) เพลงร้องจากอุปรากร (เพลง Let the Bright Seraphim ของแฮนดิล, เพลง Porgi Amor จากอุปรากรเรื่อง The Marriage of Figaro ของโมสาร์ท, เพลง Summertime จากอุปรากรเรื่อง Porgy and Bess ของเกิร์ชวิน)

โปรแกรมเพลงหลากหลายแบบนี้ทำให้ขาดเอกลักษณ์ของการแสดง เมื่อตัดใจจากการจัดโปรแกรมเพลงคลาสสิกแบบที่คุ้นเคยทั่วไป แต่ถ้าพิจารณาจากสปอนเซอร์รายใหญ่ของคอนเสิร์ตนี้ (ที่มีธุรกิจการขายรถยนต์ใหญ่โตทั่วโลก) เป้าหมายต้องการเปิดการแสดงเฉพาะในประเทศแถบเอเชียทั้งหมด ต้องการสื่อเสียงดนตรีและภาพพจน์ของบริษัทสู่กลุ่มผู้ฟังกลุ่มใหญ่ทั่วไป จึงไม่น่าแปลกใจที่โปรแกรมการแสดงจะออกมาในลักษณะนี้ เพราะต้องการให้เข้าถึงได้ง่าย และมีผลงานเพลงของแต่ละประเทศร่วมอยู่ด้วย

นอกจากผู้จัดจะมีเงินมากพอที่จะอุปถัมภ์การแสดงดนตรีคลาสสิกที่มีค่าใช้จ่ายสูงแล้ว ความมีรสนิยม และความพิถีพิถันในการจัดการแสดงของบริษัท ไตโยต้า มอเตอร์ จากประเทศญี่ปุ่น ก็แสดงออกมาให้ประจักษ์ในการจัดการแสดงหลายๆ ครั้งที่ผ่านมา อาทิ การแสดงและพิธีการต่างๆ ที่กำหนดไว้แน่นอน, วงดนตรี นักร้อง หรือนักดนตรีที่เล่นเดี่ยวที่เลือกสรรมาเป็นอย่างดี, การให้ความรู้กับผู้ฟังถึงมารยาทและการปรบมือเวลาฟังดนตรีคลาสสิก ซึ่งเขียนไว้ในสูจิบัตรการแสดงอย่างชัดเจน ทำให้อย่างน้อยผู้จัดก็ไม่เสียชื่อ เสียหน้า หรือเสียภาพพจน์ในกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมนี้

ในแง่การบรรเลงนั้น วงลอนดอน เฟสตีวัล ออเคสตรา เป็นวงออเคสตราขนาดย่อม โดดเด่นด้วยเสียงดนตรีจากกลุ่มเครื่องสาย ที่กอบปรีย์ด้วยความพร้อมเพรียงในการเล่น โทนเสียงออกมาในลักษณะเดียวกัน เพลงหลายเพลงที่น่ามาบรรเลงจะเปิดโอกาสให้กลุ่มเครื่องสายได้แสดงความสามารถนี้ออกมาอย่างชัดเจน อาทิ เพลง Fantasia on Greensleeves ของ ฟอน วิลเลียมส์ และเพลงแถมท้ายการแสดง Salut d amour ของเอลการ์

ความดังและก้องกังวานของเสียงเครื่องสายแม้ว่าดนตรีจะมีจำนวนไม่มากนักแต่เสียงเครื่องสายสามารถสู้เสียงกลุ่มเครื่องเป่าทองเหลืองได้อย่างสบายในเพลงสปีดไฟร์ เพรลูด แอนด์ ฟีวก์ ผลงานเพลงของวอลตัน

น่าเสียดายที่นักร้องเสียงโซปราโน ที่ร้องเดี่ยวในรายการนี้ คือ จูดิธ ฮอวาร์ธ (Judith Howarth) ยังไม่สามารถสร้างความประทับใจให้กับผู้เขียนได้ เมื่อเทียบกับการขับร้องของนักร้องหลายคนที่ร้องเพลงเดียวกัน ที่ผู้เขียนมีโอกาสฟังมา ความรู้สึกเปรียบเทียบกันนี้ยังเกิดขึ้นได้มากกับคอนเสิร์ตนี้ เพราะเลือกเพลงร้องจากอุปรากรที่นิยมนำมาร้องและบันทึกเสียงกันบ่อยครั้ง อาทิ เพลง เลิฟ เดอะ ไบรท์ เซราฟิม ของแฮนดิล, เพลง พอร์จีโอเมอร์ ของโมสาร์ท และเพลง ซัมเมอร์ไทม์ ของเกิร์ชวิน

ความแม่นยำของเสียง, การร้องโน้ตเสียงสูงๆ, คีตวลี (phrasing) จูดิธ ฮอวาร์ธ สามารถร้องได้เป็นอย่างดี แต่มาสะดุดหูผู้เขียนอยู่ตรงเสียงร้องของเธอเคยที่ขาดความสดใส ไม่กลมเป็นกลุ่มก้อนเพียงพอ บางครั้งเสียงแตกพว้า ขาดพลังที่มั่นคงในเสียงร้องไป

คอเพลงคลาสสิก คงได้ฟังเพลงคลาสสิกกันอย่างจริงจังและอย่างจุใจในเพลงสุดท้าย คือ ซิมโฟนี หมายเลข 3 ในบันไดเสียงอีแฟลต เมเจอร์ โอปุส 97 หรือ Rheinische ผลงานเพลงของโรเบิร์ต ชูมานน์

เพลงนี้ รอส โพเพิล (Ross Pople) วาทยกรชาวอังกฤษ ได้แสดงฝีมือในการควบคุมวงและตีความเต็มที่ เขาใช้ภาษาท่าทางพอเหมาะพอควร ความสมดุล และการเร่งเสียงจากเบาไปดัง โพเพิลสามารถใช้ภาษามือ (เขาอ่านวาทะเพลงโดยไม่ใช้ไม้บัตอง) ได้ยอดเยี่ยม เรียกเสียงดนตรีออกมาจากวงได้ตั้งใจ เทคนิคการอ่านวาทะเพลงและบุคลิกของโพเพิลมีพลังประหลาดบางอย่าง ที่แฟนเพลงคลาสสิกหลายๆ คนอาจพบเห็นได้จากการอ่านวาทะเพลงจากวาทยกรต่างๆ สำนักยุโรป กล่าวคือ เรียบง่าย เคลื่อนไหวน้อย ลุ่มลึก มีพลังทางดนตรีซ่อนเร้นอยู่ในท่าทางการอ่านวาทะเพลง

จบการคอนเสิร์ต ไตโยต้า คลาสสิกส์ ที่แฟนเพลงหลายคนพลาดชมการแสดงนี้ อาจเนื่องจากരാบัตร์ที่ค่อนข้างแพง หรือการมุ่งนำเสนอดนตรีต่อเฉพาะกลุ่มลูกค้าของผู้จัด ฯลฯ หลังจากที่น่าทึ่งกว่าบ้านเราช่วงนี้ขาดการแสดงดนตรีคลาสสิกดีๆ ที่ "สั่งเข้า" มาจากต่างประเทศ วันเสาร์ที่ 24 พฤศจิกายน เวลา 19.30 น. ณ หอประชุมเล็ก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วัง ชูเบิร์ต อองซอมเบลอะ (Schubert Ensemble) จากประเทศอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วยผู้เล่น 4 คน (เปียโน, ไวโอลิน, วิโอลา และเชลโล) จะเปิดแสดงในบ้านเราด้วยการบรรเลงในแบบ เปียโน ควอร์เตต (Piano Quartet) บทเพลงที่หาฟังได้ยากในบ้านเรา

ตั้งแต่เปียโน ควอร์เตต นิยมนำมาบรรเลงบ่อยครั้งในการแสดงในต่างประเทศ อาทิ เปียโนควอร์เตต หมายเลข 1 ในบันไดเสียง ไมเนอร์ โอปุส 25 ของ บราห์มส์ ผลงานที่โอปุสล้ำมากที่สุดจำนวนผลงานเปียโน ควอร์เตต รวม 3 บทของบราห์มส์ และ เปียโน ควอร์เตต หมายเลข 2 ในบันไดเสียงเอฟ ไมเนอร์ ของ เม็นเดลโซห์น ไล่เรียงมาถึง Blanche comme la neige จากเปียโนควอร์เตต บทเพลงร่วมสมัยของ Judith Weir นักแต่งเพลงหญิง ชาวอังกฤษ วัย 47 ปี ซึ่งมีผลงานเพลงที่น่าสนใจในการผสมผสานทั้งเทคนิคการประพันธ์เพลงในแบบดั้งเดิมกับเทคนิคดนตรีใหม่ๆ

คอเพลงท่านหนึ่งที่เคยฟังการแสดงของวงชูเบิร์ต อองซอมเบลอะ ในประเทศอังกฤษมาแล้ว ยกนิ้วหัวแม่มือให้กับการบรรเลงของวงนี้ ถ้าไม่ประทับใจเหตุผลวิสัยจากบริบทอื่นที่ไม่เกี่ยวกับดนตรี เช่น ระบบเสียงในหอประชุมเล็ก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แล้ว

คอนเสิร์ตนี้เป็นการแสดงเซมเบอร์ มีวลิตที่ไม่ควรพลาดเป็นอย่างยิ่ง

วิกฤตการณ์วงออเคสตรา หลังเหตุการณ์ 11 กันยายน

นิเวศดนตรีเบอร์

■ คุณ จรุงพงษ์ศักดิ์

รูปแบบหรือวิธีการในการสนับสนุนศิลปะและวัฒนธรรมจากภาครัฐบาลผ่านนโยบายสาธารณะ (public policy) ที่ใช้กันอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วโลกนั้น ถ้าจะพิจารณาถึงรูปแบบหลักๆ แล้ว อาจจำกัดลงในรายละเอียดได้เพียง 3-4 แบบ ซึ่งแต่ละวิธีการก็มีข้อดีข้อด้อยแตกต่างกัน รวมถึงนโยบายสาธารณะในการสนับสนุนศิลปวัฒนธรรมแบบ "ถูกผสม" ผสมวิธีการหลายๆ แบบเข้าด้วยกัน

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา นโยบายสาธารณะในการสนับสนุนศิลปวัฒนธรรม (ซึ่งเกิดจากบริบทเฉพาะของอเมริกาเอง) เน้นการสนับสนุนศิลปวัฒนธรรมไปที่ภาคธุรกิจ และ

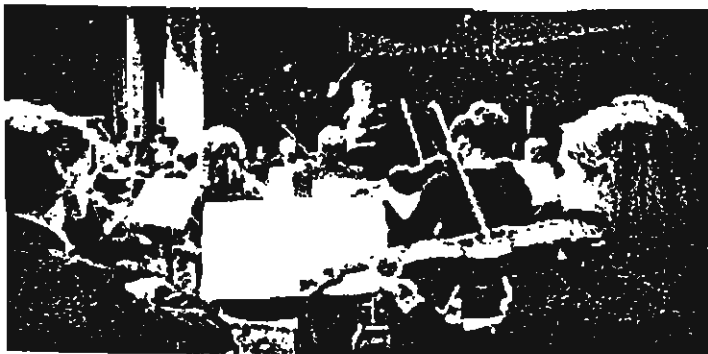
ประชาชนทั่วไป โดยใช้ "นโยบายภาษี" เป็นแรงจูงใจให้มีการบริจาคเงินสนับสนุนองค์กรด้านศิลปวัฒนธรรม ที่ได้จดทะเบียนเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร (ไม่ได้หมายความว่าไม่แสวงหากำไร แต่ผลกำไรไม่ได้นำไปแจกจ่ายเป็นเงินปันผล)

แรงจูงใจผ่านระบบภาษี พิจารณากันอย่างง่ายๆ ที่สุด คือ บริษัทธุรกิจ หรือประชาชนทั่วไป ถ้าบริจาคเงินให้กับองค์กรด้านศิลปวัฒนธรรมแล้วสามารถนำไปหักภาษีได้ รวมถึงการที่องค์กรไม่แสวงหากำไร ที่ทำงานด้านศิลปวัฒนธรรม ในส่วนเฉพาะที่เกี่ยวกับดนตรีคลาสสิก ได้แก่ วงออเคสตรา, วงแชมเบอร์มิวสิก, คณะอุปรากร ยังได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้จากรายได้ต่างๆ ทั้งการบัตรและรายได้อื่นๆ เช่น ขายของที่ระลึก อีกด้วย

ข้อดีของนโยบายสาธารณะรูปแบบนี้ อาทิ รัฐบาลไม่ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายในเรื่องนี้ ดังเช่นหลายประเทศทางยุโรป เพราะโยนให้เป็นภาระของภาคเอกชน แต่ถือเป็นรายจ่ายของรัฐบาลในแง่ที่ว่าจ่ายออกไปจากรายได้ที่ควรจะได้เก็บได้ ถ้าไม่มีนำเงินบริจาคไปหักภาษีได้

ข้อด้อยประการหนึ่ง ที่เห็นได้ชัด ส่งผลให้เห็นในช่วงวิกฤติทางเศรษฐกิจ หลังเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมตึกเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ เมื่อวันที่ 11 กันยายน คือ เมื่อภาคธุรกิจมีรายได้ถดถอยไป เนื่องจากเศรษฐกิจเริ่มถดถอย และการชะงักของกำลังซื้อของผู้บริโภค เงินที่เคยบริจาคสนับสนุนองค์กรศิลปวัฒนธรรม ก็พลอยลดน้อยตามไปด้วย

วงออเคสตรา หรือวงแชมเบอร์ มิวสิก แวดวงดนตรีคลาสสิก ซึ่งตามปกติไม่สามารถพึ่งรายได้จากการขายบัตรให้พอเพียงกับค่าใช้จ่ายได้ (จากสถิติข้อมูลที่ได้มีการศึกษากันในวงการบริหารงานศิลปวัฒนธรรมโลกตะวันตก พบว่ารายได้จากการขายบัตรจะอยู่ระหว่าง 30-40 เปอร์เซ็นต์ของรายจ่ายทั้งหมดเท่านั้นเอง)

อันเป็นผลมาจากลักษณะเฉพาะของดนตรีคลาสสิก ที่ไม่สามารถเพิ่มผลิตภาพ (productivity) ผ่านเทคโนโลยีได้มากมาย คุกภาคธุรกิจการผลิตทั่วไป บวกกับการที่เป็นศิลปะวัฒนธรรมที่มีกลุ่มผู้ชมผู้ฟังจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับการแสดงในแบบ Popular Culture อันเป็นดนตรีที่ฟังง่าย ผู้ฟังมีจำนวนมาก ทำให้ต้นทุนต่ำ รายได้มากกว่ารายจ่าย เกิดการประหยัดจากขนาดการผลิต (เล่นหลายรอบ ต้นทุนการผลิตยิ่งลดน้อยลง)

เมืองออลสเตอร์อาศัยเงินจากการขายบัตรอย่างเดียวเพื่อความอยู่รอดไม่ได้ บทบาทที่จะได้เงินมาเพื่อให้อุปกรณ์ขยาย จึงต้องหาเงินเพิ่มเติมจากการบริจาคของภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป

ข้อดีของการต้องพึ่งภาคเอกชนที่เป็นบริษัทธุรกิจ จึงไม่แน่นอนเสมอเหมือน ขึ้นกับผลกำไรของบริษัทในแต่ละปีและแต่ละช่วงเวลา อันเกิดจากภาวะเศรษฐกิจ ทำให้โครงการในระยะยาวของวงออลสเตอร์ ทั้งการพัฒนาวงและสร้างคนฟังรุ่นใหม่ๆ ขึ้นมาเป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก วงดนตรีระยะยาวไม่ได้ เนื่องจากงบประมาณไม่แน่นอน

วิกฤติที่เกิดขึ้นกับวงออลสเตอร์ เฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา หลังเหตุการณ์วันที่ 11 กันยายน (ซึ่งส่วนหนึ่งอาจก่อตัวมาก่อนหน้าแล้ว) คือ ตัวละครติดลบในบัญชีการเงินวงออลสเตอร์หลายวง อาทิ ซิดาโก๋ ซิมโฟนีออลสเตอร์, วงฟลอริดา ฟิลาฮาร์โมนิค, วงซานโฮเซ ซิมโฟนี ออลสเตอร์, วงเซนต์ หลุยส์ ซิมโฟนี ออลสเตอร์ ฯลฯ

วงซิดาโก๋ ซิมโฟนี ออลสเตอร์ ที่เคยทำกำไรจากการบันทึกแผ่นซีดี ในยุคของ เซอร์ไฮสตี วาทยกรประจำวงที่ล่วงลับไปแล้ว ปีนี้กลับมีตัวละครติดลบเป็นครั้งแรกในรอบ 15 ปี โชคดีที่ยังมีเงินจากกองทุนของวงในลักษณะ Endowment จำนวนมากที่พญวงออลสเตอร์หนึ่งในห้าของสุดยอดวงออลสเตอร์ในประเทศสหรัฐอเมริกาให้ยื่นขอสร้างสรรคเสียงดนตรีต่อเนื่องอยู่ได้

วงฟลอริดา ฟิลาฮาร์โมนิค ที่มี James Judd ย้ายมาตั้งแต่ปีที่แล้ว แต่ถึงทว่ารอดมาได้เพราะตัววาทยกรเองยอมสละเงินเดือนให้วงยังคงอยู่ได้ มาวินนี่เจอวิกฤตเหตุการณ์ 11 กันยายน ทำท่าจะไม่รอดอีกวาระนี้

แต่ที่หยุดเล่นไปชั่วคราวแล้ว ได้แก่ วงซานโฮเซ ซิมโฟนี ออลสเตอร์ เนื่องจากปัญหาทางการเงิน (รายจ่ายสูงกว่ารายได้) วงได้แจ้งให้ผู้ชมทราบถึงทางเลือก 3 ทางเกี่ยวกับบัตรเข้าชมการแสดงที่ซื้อไปแล้ว คือ เก็บบัตรไว้เพื่อแลกเปลี่ยนกับบัตรการแสดงหลังจากที่วงสามารถกลับมาเล่นได้อีกครั้งหนึ่ง หรือนำบัตร

มาแลกเปลี่ยนกับบัตรการแสดงของวงอื่น หรือคืนบัตรให้กับทางวง โดยถือเป็นการบริจาคเงินให้กับวง

วิกฤติเศรษฐกิจ หลังเหตุการณ์ก่อวินาศกรรม ตึกเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ส่งผลเป็นลูกโซ่ไปทั่วโลก และทั่วทุกวงการ ผลจากการที่วงออลสเตอร์ต้องหยุดเล่นไป นักดนตรีระดับดาราที่บรรเลงเดี่ยว วงการแสดง เพราะความเกรงกลัวในเรื่องความปลอดภัยจากการเดินทาง ทำให้บริษัทที่เป็นตัวแทนศิลปิน ที่มีหน้าที่จัดหางาน จัดหาวาทยกรให้กับวงออลสเตอร์ ในบริษัทต้องพลอยฟ้าพลอยฝนไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ที่วิกฤตแล้วกับหนึ่งในบริษัทตัวแทนศิลปิน (Artist Agency) ใหญ่วงการดนตรีคลาสสิก คือ บริษัท IMG ซึ่งมีศิลปินดนตรีคลาสสิกในความดูแล อาทิ Evgeny Kissin และ Murray Perahia (นักเปียโน), Joshua Bell (นักไวโอลิน), Franz Weiser-Most (วาทยกร) และนักร้องชื่อดัง Renee Fleming, Dawn Upshaw อีกทั้งเป็นบริษัทที่บริหารและจัดหาวาทยกร, ศิลปินเดี่ยวให้วงภาคเคเซียน ฟิลาฮาร์โมนิค ออลสเตอร์ ได้ประกาศปลดผู้บริหารระดับสูง ที่ทำงานในสำนักงานใหญ่ นครนิวยอร์ก ไปถึง 5 คน

นอกจากนโยบายสาธารณะด้านการสนับสนุนศิลปวัฒนธรรม ผ่านระบบภาษีแล้ว สหรัฐอเมริกายังนำรูปแบบการสนับสนุนโดยตรงจากรัฐบาล ผ่านหน่วยงานอิสระที่เรียกว่า The National Endowment for the Arts หรือ NEA มาใช้ด้วย แต่ก็ไม่สามารถเป็นที่พึ่งพิงในยามนี้ได้ เพราะสำหรับตัว NEA เอง ก็แทบเอาตัวไม่รอด นับตั้งแต่ต้นทศวรรษ 90 เป็นต้นมา ถูกนักการเมืองฝ่ายอนุรักษนิยมโจมตีเรื่องที่ใช้เงิน (ซึ่งก็คือเงินภาษีอากรของอเมริกันชนนั่นเอง) สนับสนุนงานศิลปะบางประเภทที่มีลักษณะลอบไปในทางอนาจาร ทำให้ NEA ถูกทั้งงบประมาณประจำปีไม่เป็นจำนวนมากมาย

มีวงออลสเตอร์จำนวนน้อยในอเมริกันที่ดำเนินการต่อไปได้โดยยังไม่มียอดติดลบทางการเงิน นอกเหนือจากเพราะมีเงินเมื่อแรกตั้งวงลักษณะ Endowment จำนวนสูง เช่น วงซิดาโก๋ ซิมโฟนี ออลสเตอร์ และวงนิวยอร์ก ฟิลาฮาร์โมนิคแล้ว ความได้เปรียบและการที่มีแหล่งรายได้อื่นๆ นอกเหนือจากการขายบัตรยังทำให้วงบอสตัน ซิมโฟนี ยืนหยัดในภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้ได้ ด้วยรายได้จากการให้เช่าสังคีตสถานที่เป็นของวงเอง รวมถึงวงบอสตันปิอปี เทศกาลและโรงริเยนดนตรี Tangiewood ที่มีผู้ฟัง ผู้สนใจ นักดนตรี เป็นลูกค้าสำคัญจำนวนมาก และแต่ละหน่วยงานภายใต้วงบอสตัน ซิมโฟนี ต่างมีแหล่งเงินบริจาคของตนเองที่หลากหลาย

ทัศนะสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารวงซิดาโก๋เซล ซิมโฟนี ออลสเตอร์ว่า วงที่จบการเงินยังไม่คิดลดงบกล่าวว่า "วงออลสเตอร์ทุกวงต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่วงตั้งอยู่ เพราะบุคคลที่จะสนับสนุนให้วงออลสเตอร์อยู่รอดได้ ก็คือ ผู้ฟังที่อยู่ในชุมชนนั่นเอง"

สมมติว่าถ้าในวันนี้ วงออลสเตอร์ของไทย วงใดวงหนึ่งมีอันต้องล้มพ่ายตายจากไป จะมีใครสักคน (หรือหลายคน) ออกมาไว้อาลัยหรือถึงสิ่งที่สุดขู่เสียใจหรือไม่

แอนเดรีย โบเชลลิ กับ Sacred Arias

นิสิดตอร์มอร์

■ คุณิต จรุงพงษ์ศักดิ์

📖 มีวันนี้จะถึงเทศกาลคริสต์มาส กันอีกครั้งหนึ่ง อากาศที่เริ่มเย็นลง เสียงเพลงในโบสถ์ เสียงดนตรีที่บรรเลงเพลงคริสต์มาส ทำให้การเฉลิมฉลองของชาวตะวันตกในเทศกาลนี้มีสีสันมากขึ้น เช่นเดียวกับความรู้สึกของผู้เขียนที่ในระยะนี้มีโอกาสชม และฟังคีรีติบันที่กการขับร้องเพลงทางศาสนา และเพลงคริสต์มาสรวม 2 ชุด ได้แก่ คีรีติชุด The Three Tenors Christmas ขับร้องโดยสามนักร้องเสียงเทเนอร์ชื่อดังของโลก ได้แก่ โยเซ่ คาร์เรราส, พลาซิโดโดมิงโก และ ลูอาเซียโน พาวารอตติ และคีรีติชุด Sacred Arias ขับร้องเพลงร้องที่เกี่ยวกับศาสนา โดย แอนเดรีย โบเชลลิ (Andrea Bocelli) นักร้องหนุ่มเสียงเทเนอร์ นัยน์ตาพิการ ผู้กำลังมาแรงในขณะนี้

การขับร้องของโบเชลลิ จัดแสดงที่โบสถ์ Basilica di Santa Maria sopra Minerva (ที่ภายในตกแต่งอย่างสวยงาม) กรุงโรม ประเทศอิตาลี เมื่อเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 1999 ร่วมกับวงดนตรีและคณะนักร้องประสานเสียง Accademia Nazionale di Santa Cecilia อำนวยเพลงโดย มุง-วุน ชุง (Myung-Whun Chung) วาทยกรเชื้อสายเกาหลี

โบเชลลิ นักร้องเสียงเทเนอร์ ชาวอิตาลี วัย 43 ปี นัยน์ตาพิการ เกิดเมื่อวันที่ 22 กันยายน ปี ค.ศ. 1958 ที่เมืองทัสเคนี ประเทศอิตาลี เรียนการขับร้องเพลงกับ แฟรงโก เคอเรลลิ (Franco Corelli) นักร้องเสียงเทเนอร์ ชื่อตั้งชาวอิตาลี โบเชลลิมีอัลบั้มที่สร้างชื่อเสียงให้หลายชุด อาทิ Romanza, Bocelli, Aria, Sogno และ Cieli Di Toscana

เพลงที่นำมาร้องในคีรีติชุดนี้ ส่วนใหญ่เป็นการขับร้องเดี่ยว คลอด้วยเสียง วงออร์เคสตรา บางเพลงมีเสียงนักร้องประสานเสียงชาย-หญิงวงใหญ่ ร้องคลอด้วย เพลงเด่นๆ ในการแสดงนี้ อาทิ เพลง Ave Maria สามเพลง จากฝีมือการแต่งของ Giulio Caccini นักแต่งเพลงชาวอิตาลี เป็นเพลงแรกของคีรีติ ภาพและเสียงเพลงเข้ากับบรรยากาศใกล้คริสต์มาสตอนนี้ได้เป็นอย่างดี

เพลงที่สอง Ave Maria เวอร์ชันของบาคและกูโนต์ ที่นักฟังเพลงคลาสสิกคุ้นเคย เพลงนี้ โบเชลลิเล่าให้ฟังว่าเป็นเพลงโปรดของเขาในวัยเด็ก และยังมี Ave Maria ฉบับของซูเบิร์ต (แทร็กที่ 5) เป็นเพลงร้องเดี่ยว จังหวะช้าๆ เสียงฮาร์พและวงออร์เคสตราที่เล่นคลอ จะปล่อยให้โบเชลลิ ได้แสดงความ

Andrea Bocelli Sacred Arias

Myung-Whun Chung

สามารถ สร้างสรรค์เสียงร้องที่ตรึงใจคน
ฟังได้ตลอดเพลง

ความโดดเด่นมากที่ผู้ฟังสามารถ
สัมผัสได้จากผลงานเพลงของโบเชลลิ
คือ เสียงร้องที่สละสลวย บริสุทธิ์ (อาจถึง
ระดับไร้มลทินในหลายๆ เพลง) ฟังสบาย
ฟังแล้วรู้สึก ผ่อนคลาย เวลาร้องขึ้นเสียง
สูงๆ โบเชลลิไม่ต้องการความพยายาม
อะไร เขาจะร้องตรงไปยังเสียงนั้นได้เลย
โดยไม่ผิดเพี้ยน ฟังเป็นธรรมชาติ ไม่ต้อง
นั่ง "ลุ้น" ว่าจะร้องเพี้ยนหรือร้องเสียงสูง
หรือไม่ เสียงร้องไม่มีการกระแทกเสียง
จนฟังดูน่าเกลียด หรือพยายามตะแบก
เสียงออกมาเหมือนสามนักร้องเทเนอร์
รุ่นพี่ๆ ที่มักใช้ร้องในคอนเสิร์ต "เดอะ ทรี
เทเนอร์ส"

เพลงขับร้องประสานเสียงอย่าง
เดียว โดยคณะนักร้อง The Santa
Cecilia Chorus ได้แก่ เพลง Hallelu-
jah จากโอราโทรีโอ Messiah ผลงาน
เพลงของแฮนดิล เสียงคอรัสกระหึ่ม
สร้างบรรยากาศเทศกาลคริสต์มาสที่
กำลังมาถึงให้กับผู้ชมทีวีได้ เสียงนักร้อง
ทั้งชาย และหญิงออกมาสละสลวย แต่การ
บันทึกเสียงที่ไม่เน้นความเด่นให้กับคณะ

นักร้องประสานเสียง
ทำให้เสียงคอรัสขาด
ความคมลึกไปพอ
สมควร

เสียงคอรัสฟังเหมือน
ร้องอยู่ไกลผู้ฟัง เมื่อเทียบ
กับภาพในทีวีที่มองเห็น
คณะนักร้องประสานเสียง
อย่างใกล้ชิด ผู้สร้างพยายาม
ทำให้ภาพนักร้องที่มีมุมกล้องในการถ่าย
ได้ไม่มากนัก ลดความน่าเบื่อลงไปด้วย
การตัดภาพเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาตลอด
เวลา ซึ่งอาจมีข้อดีสำหรับผู้ชมบางวัย
ที่ต้องติดตามการตัดไปตัดมาของภาพ
แบบนี้

เพลงนำฟัง ขับร้องโดยคณะนักร้อง
ประสานเสียงอีกเพลง คือ Va pensiero
เพลงเอกจากอุปรากรเรื่อง Nabucco
ของแวร์ดี นักฟังเพลงหลายคนคุ้นเคย
กันดี หลายคนยกย่องให้เพลงนี้เป็น
เพลงชาติอย่างไม่เป็นทางการของ
ประเทศอิตาลี ความกลมกลืนของเสียง
และความพร้อมเพรียงในการร้องเป็นจุด
เด่นของคณะนักร้องคณะนี้

นำเสนอเสียงที่การบันทึกเสียงเน้น

เสียงร้องมากกว่าเสียงดนตรีที่เล่นคลอ เสียงวงออเคสตราฟังไม่ชัดครบทุกแนว เครื่องดนตรี อาจเป็นเพราะผู้จัดทำไม่พยายามวางไมโครโฟน หรือมีกซ์เสียงให้เสียงวงเด่นออกมามากนัก

เพลงตั้งแต่แทร็กที่ 12 ถึง 14 เป็น เพลงช้าๆ ร้องเดี่ยว แสดงความสามารถ ในการควบคุมเสียงร้อง สร้างประโยค เพลงที่สละสลวยของโบเชลลิได้เป็นอย่างดี อีกทั้งทำนองเพลงยังน่าฟัง และฟังติดหูง่ายอีกด้วย

ตอนท้ายของการบันทึกการแสดง สดการขับร้องเพลงศาสนาชุด Sacred Arias ในรูปแบบดีวีดี ของ แอนเดรีย โบเชลลิ ตอกย้ำถึงบรรยากาศเทศกาล คริสต์มาสที่กำลังจะมาถึง ด้วยเพลง Adeste fideles หรือ O come, all ye faithful ผู้เขียนติดใจกับ การบรรเลงจาก

เสียงเบาไปดังของวงที่ทำให้ชวนฟัง สละสลวย ค่อยๆ สร้างความดังของเสียง ไปเรื่อยๆ ไม่ตั้งขึ้นไม่ทันที

เพลง Silent Night โบเชลลิ ร้องเดี่ยวร่วมกับวงประสานเสียง เด็ก ก่อนเข้าเพลงโบเชลลิกล่าวนำถึง เทศกาลคริสต์มาส การอยู่พร้อมหน้า พร้อมตากันของคนในครอบครัว มี ภาพการเล่นเปียโน ร้องเพลงร่วมกับ ลูกชายสองคน สร้างความรู้สึกถึงหัวใจ สำคัญประการหนึ่งของเทศกาลนี้ได้ อย่างเด่นชัด

ฟังเสียงร้องของโบเชลลิแล้ว ไม่ แปลกใจที่เขาเคยบอกเล่าถึงเทคนิค ในการร้องเพลงว่า นักร้องจะต้องร้อง เพลงออกเหมือนกับ "การพูดออกมา จากหัวใจ" เพราะเสียงร้องของเขาฟัง บอกลักษณะเช่นนั้นจริงๆ เป็นสิ่งหนึ่ง ที่ทำให้มีคนชื่นชอบในเสียงร้องของเขา มากมายทั่วโลก

ภาพของ มุง-วุน ชุง วาทยกร ผู้ควบคุมวงออเคสตรา ที่เห็นในดีวีดี ชุดนี้ ดูพอมีลงไป เมื่อเทียบกับที่ผู้เขียน เคยเห็นตัวจริง ครั้งที่มาเป็นผู้อำนวยการ เพลงวงเวิลด์ ฟิลาฮาร์โมนิก ที่กรุงเทพฯ เมื่อปี พ.ศ.2539 แต่ท่าทางการอำนวย เพลงที่ "ชัดถ้อยชัดคำ" ทางภาษาท่าทาง และภาษาดนตรียังเป็นเสน่ห์ของเขา บางครั้งจะเห็นเขาร่วมร้องไปกับนักร้อง ด้วย

ผู้เขียนว่าดีวีดีชุด Sacred Arias นี้ จัดโปรแกรมเพลงที่ร้อง และ บรรเลงได้หลากหลายในการรับฟัง มีทั้งเพลงช้าและเร็ว ทั้งเพลงร้อง เดี่ยวและคอรัส นำมาร้องและบรรเลง ติดต่อกันได้อย่างมีรสนิยมและหลาย สีสันความรู้สึ

ภาพจากดีวีดีชุดนี้ชัดเจน ดูแล้ว มีมิติความลึกของภาพเพิ่มเติมเข้ามา เมื่อเทียบกับการชมภาพจากวิดีโอทั่วไป อดนึกไม่ได้ว่าแล้วอย่างนี้ต่อไปจะมี คอเพลงคลาสสิก หรือคนที่ต้องการ ฟัง และศึกษาหาความรู้ด้านดนตรี ผ่านสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่สักกี่คน ที่จะยังเล่นวิดีโออยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของโอเปร่า เพราะดีวีดี สามารถเลือกแทร็ก เลือกเพลง ที่ต้องการฟัง และดูภาพการแสดงได้ทันที ไม่ต้องเสียเวลา กรอเทป เป็นสื่อที่เหมาะสมกับโอเปร่ามากที่สุด เพราะสามารถ เลือกซับไตเติลคำแปลเป็นภาษา อื่นๆ ได้หลายภาษา ขจัด อุปสรรคการไม่เข้าใจความ หมายในคำร้องไปได้หมดสิ้น

ของ "แกม" พิเศษ ที่ตอนนี้เกือบจะเป็นสิ่ง จำเป็นที่ต้องมีในดีวีดีทุกชุด คือ การขับร้องเพลง

Jubilee Hymn และ เบื้องหลังการบันทึกเสียงอัลบั้มชุด Sacred Arias

ภาพและเสียงในดีวีดีชุดนี้ เมื่อ เทียบกับดีวีดีขับร้องเพลงคริสต์มาส ชุด The Three Tenors Christmas โดยสุดยอดสามนักร้องเสียงเทเนอร์ ยุคนี้ (ที่ยังเก่งในการหาเงิน ด้วยการ จัดคอนเสิร์ตแสดงร่วมกันบ่อยครั้ง) ร่วมกับวงเวียนนา ซิมโฟนี ออเคสตรา ที่ยังคงตะโกน ตะเบ็งเสียง ร้องเพลง กันคนละประโยคสองประโยค ขาด ความต่อเนื่องของสีสันและอารมณ์ เพลงแล้ว

คิดว่าฟังและดูภาพการแสดง ของ "แอนเดรีย โบเชลลิ" สุดยอด นักร้องเสียงเทเนอร์คนที่ 4 ในดีวีดี ชุด Sacred Arias จะสัมผัสความ หฤหรรษ์ได้มากกว่า ในเทศกาล คริสต์มาสนี้

ปัญหาของวงดุริยางค์แห่งชาติ ปัญหาในระบบราชการไทย (อีกแล้ว)

■ บรรพชิต คุลโลกณ

หนึ่งในบรรดานักดนตรีหนุ่มรุ่นใหม่ที่กำลังมาแรงในวงดุริยางค์แห่งชาติ คือ วงดุริยางค์แห่งชาติ โดยเครื่องเป่าทองเหลืองในสมัยที่วงบิเอสโอ (บางกอกซิมโฟนีอออร์เคสตรา) ได้ทำการ "ยกเครื่อง" เมื่อราวสิบปีมาแล้วก็ถือว่าทันสมัย ไม่ด้าวนิช ซึ่งฝีมือการเป่าทรัมเป็ตของเขาเป็นที่สะดุดหูจนบทวิจารณ์การแสดงของบิเอสโอหลายชิ้นได้เขียนชมเชยฝีมือการเป่าทรัมเป็ตของเขาอยู่เนืองๆ

แต่ในระยะ 2-3 ปีมานี้ วาณิช โปะะวานิช เริ่มผันเปลี่ยนบทบาทของเขาด้วยการหันมาจับไม้บาสตอง (baton) อำนวยเพลงให้วงบิเอสโอ ในคอนเสิร์ตรายการเล็กๆ เช่น คอนเสิร์ตในสวนลุมพินี คอนเสิร์ตกลางแจ้ง หรือคอนเสิร์ตสัญจรตามโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเมื่อเริ่มแรกเห็นเขาเปลี่ยนมกละเล่นบทผู้อำนวยเพลง (conductor) นั้นก็รู้สึกเสียดายเสียงทรัมเป็ตของเขาที่ขาดหายไปจากวงบิเอสโอโดยที่เรายังไม่แน่ใจว่าเราจะได้อะไรจากการที่มีมือดีที่ทุ่มเทกับการเปลี่ยนหน้าที่นี้หรือไม่

แต่เมื่อเวลาผ่านไปและโดยเฉพาะนับตั้งแต่เขาเข้าไปรับตำแหน่งว่าทยการประจำวงออเคสตราแห่งกรมศิลปากร เขาก็ได้มีบทบาทในการรื้อฟื้น วงซิมโฟนีของกรมศิลปากร หรือ วงดุริยางค์แห่งชาติ (มีชื่อภาษาอังกฤษว่า National Symphony Orchestra) ให้กลับฟื้นคืนชีพขึ้นมา มีกิจกรรมการแสดงคอนเสิร์ตคลาสสิกเต็มรูปแบบเป็นประจำทุกๆ เดือนซึ่งใช้ชื่อชุดรายการการแสดงว่า "Classical in Touch" สร้างความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นไม่น้อย

ระยะเวลาและผลงานที่ผ่านมาไปเริ่มพิสูจน์ให้เห็นว่าการที่เขาเริ่มจะหันเหเอาดีทางการอำนวยเพลงมากชิ้นนี้ มิได้เป็นการหลงทางในแดนสายดนตรี แต่เขาคิดดีสินใจถูกในอันที่จะสร้างคุณภาพให้กับวงการมากกว่าการเป็นเพียงนักเป่าทรัมเป็ตมือหนึ่งของวงออเคสตรา

คอนเสิร์ตรายการ Classical in Touch เป็นความเคลื่อนไหวและความหวังอันสำคัญของการดนตรีคลาสสิกในยามนี้ยามที่วงบิเอสโอถูกพิษเศรษฐกิจกระทบทำให้เหลือรายการแสดงคอนเสิร์ตคลาสสิกเต็มรูปแบบเพียง 3 ครั้งต่อปี ลองจินตนาการว่า ถ้าวงกรมศิลปากรไม่เริ่มมีจักรัชนกแบบในปัจจุบันนี้ ผู้รักดนตรีทั้งหลายก็คงได้แต่นั่งฟังแผ่นซีดีหน้าเครื่องเสียงชุดเล็กๆ กับลำโพง 2 ตัวอยู่บ้านคนเดียว โดยแทบจะลืมเสียงจากวงออเคสตราจริงๆ จากการบรรเลงสดๆ ไปโดยสิ้นเชิง

คอนเสิร์ต Classical in Touch นี้สร้างประโยชน์ให้กับวงการดนตรีไม่น้อย กล่าวคือ เปิดโอกาสให้นักดนตรีในวงกรมศิลปากรได้มีโอกาสฝึกฝนและพัฒนาตนเอง ออกแสดงอย่างสม่ำเสมอทุกเดือนไม่ให้เกิดอาการสนิมจับ เปิดโอกาสให้ผู้รักดนตรีได้ชมการบรรเลงดนตรีโดยวงออเคสตราจริงๆ ในราคาที่ถูกลงกว่าหนึ่งซอลลิวิต์ในปัจจุบัน เปิดโอกาสให้ศิลปินดนตรีฝีมือดีที่ขึ้นหวั่งกะที่ชาวไทยได้มีโอกาสแสดงฝีมือเดี่ยวในระดับคอนแชร์โตโดยไม่ต้องรอคิวบรรเลงกับวงบิเอสโอ เพียงวงเดียว

และคอนเสิร์ต Classical in Touch ครั้งล่าสุดที่บรรเลงไปเมื่อค่ำวันพุธที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ณ โรงละครแห่งชาติ ก็ได้สร้างประโยชน์ใหม่ขึ้นมาอีกประการหนึ่งนั่นก็คือการเปิดโอกาสให้ผลงานดนตรีคลาสสิกร่วมสมัยที่ประพันธ์ขึ้นใหม่โดยคีตกวีหนุ่มชาวไทยหน้าใหม่ๆ ได้มีโอกาสนำออกมามบรรเลงจริงๆ โดยวงออเคสตราเต็มอัตรา ซึ่งในวงการดนตรีคลาสสิกนับตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันต่างก็รู้กันว่า โอกาสที่จะได้นำเอาผลงานดนตรีคลาสสิกที่เขียนขึ้นใหม่ออกมามบรรเลงจริงๆ นั้นมิใช่เรื่องง่าย

บทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ที่ว่านี้มีชื่อว่า "รัตติกาล" เป็นผลงานของ ณรงค์ ปรารงค์เจริญ คีตกวีชาวไทย ศึกษาด้านวิชาการประพันธ์ดนตรีของ ดร. ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร คีตกวีชั้นนำของไทย คำบรรยายเพลงในคู่มือที่ออกตัวว่าผลงานชิ้นนี้ "ยังคงเป็นเพียงจุดเริ่มต้นในการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบต่างๆ ต่อไป" ซึ่งก็พอประจักษ์ได้จากบทเพลงว่า ณรงค์ ปรารงค์เจริญ กำลังอยู่ในขั้นทดลองกับงานด้านการประพันธ์ดนตรีที่มีแนวทางจะพัฒนาไปได้อีกมากเป็นความมกนะที่เปี่ยมด้วยอุดมการณ์ทางศิลปะ

บทเพลงนี้ใช้วงออเคสตราเต็มอัตรา โดยเฉพาะกลุ่มเครื่องประกอบจังหวะ (percussion) ที่มีมากเป็นพิเศษมีประเด็นปัญหาที่ค่อนข้างเป็นสากล สำหรับผู้ที่ต้องการจะเป็นคีตกวีประพันธ์ดนตรีคลาสสิกนั้นก็คือเอกลักษณ์เฉพาะตัว (ที่ต่างกันและสร้างสรรค์ให้ออกมให้ได้) เนื้อหาทางดนตรีที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องตามโครงสร้างและไวยากรณ์ทางดนตรี ความคิดทางปรัชญาที่คีตกวีต้องการจะสื่อ (ในกรณีที่เป็น "ดนตรีพรรณนา") กับเนื้อหาแนวคิดทางดนตรีที่ต้องสอดคล้องส่งเสริมซึ่งกันและกันซึ่งในบทเพลง "รัตติกาล" ของเขากำหนดให้เป็นผลงานประเภทดนตรีพรรณนา (program music) โดยที่ผู้ประพันธ์ดนตรีได้บรรยายวัตถุประสงค์ความคิดและเนื้อหาแนวปรัชญาไว้โดยพิสดารพอสมควร ประเด็นจึงเกิดขึ้นตามมาว่า แล้วเนื้อหาความคิดที่ต้องการจะสื่อมันสอดคล้องหรือเข้ากันกับเนื้อหาทางดนตรีได้ดีเพียงใด

ในท่อนแรกที่ตั้งชื่อว่า "จันทร์หาและเมฆา" นั้นเป็นการบรรเลงขึ้นมากในจังหวะที่ซับซ้อนและคมคายร่วมกับเสียงดนตรีที่มีลักษณะค่อนข้างไปร่อยคล้ำกับลีลาดนตรีแนวเนโอคลาสสิก (neo-classic) แบบบัลเลตของสตราวินสกี (Stravinsky) แนวดนตรีต่างๆ ค่อนข้างเป็นอิสระต่อกันในช่วงช้าของท่อนแรกเขาประสบความสำเร็จที่สามารถใช้เสียงดนตรีที่ชวนให้เกิดวังวนแห่งความสงบทางจิตใจขึ้นมาได้ ในส่วนของดนตรีกลับมาเร่งจังหวะเร็วในตอนหลังมีอะไรบางอย่างที่ฟังแล้วนึกไปถึงท่อน Mars จากเพลงชุด The Planets ของกุสตาฟ โฮลส์ท (Gustav Holst)

ท่อนที่ฟังดูว่าเป็นการทดลองถึงผลกระทบ (effect) ทางเสียงอย่างโดดเด่นที่สุดก็คือท่อนที่สองที่ใช้ชื่อว่า ดวงดาวแห่งตะวันออก" นับตั้งแต่เริ่มต้นด้วยการใช้เทคนิคครีวเลียง (crescendo) ของกลุ่มไวโอลินอย่างแผ่วเบา ซลุ่ม ฟลูท (flute) ใช้การบรรเลงแบบ 7 ของระดับเสียง (quarter note) ที่ชวนให้เกิดความวังวนน่าละพริ้งกลัว ซึ่งเทคนิคลีลาทางเสียงแบบนี้ เป็นสิ่งที่ยากในการประพันธ์ดนตรีคลาสสิกร่วมสมัยที่คีตกวีจะต้องแสดงแนวคิด เนื้อหาทาง

ประเด็นที่ผู้เขียนคิดว่าน่าเป็นห่วงที่สุดสำหรับอนาคตของวงกรมศิลป์ฯวงนี้ที่กำลัง "เดินมาถูกทาง" และกำลัง "เข้าที่เข้าทาง" ก็คือปัญหาในทางการบริหารวง เพราะได้เป็นเสียงบ่นแว่วๆมาว่าขณะนี้วงกำลังต้อง "รับงาน" ในลักษณะผิดประเภทอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ งานผิดประเภทที่ว่านี้ก็คืองานบรรเลงเพลงลูกทุ่ง เพลงสตริง (สงสัยว่า คงแทบจะเอาไปตั้ง "เชียร์ร่าวง" ให้คนเมาสนุกกัน) ตามต่างจังหวัด ตามคำขอของผู้ใหญ่บ้าง หรือแม้กระทั่ง "นักการเมือง" บ้าง

นี่คือปัญหาใหญ่ทางการบริหารวง ออร์เคสตราที่ได้ชื่อว่าเป็น National Symphony Orchestra (ขออย่า แปลว่า "วงดุริยางค์แห่งชาติ") เมื่อผู้บริหารเองไม่รู้ ว่าวงออร์เคสตราคืออะไร จะต้องไปตั้งบรรเลงกันตรงไหน ในลักษณะใด... ฯลฯ

ปัญหาจึงเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นี่คือนิยามของระบบราชการไทยที่สั่งสมมานาน นั่นก็คือ การวางคนผิดที่ผิดฝา ผิดตัว หลายคนต้องไปนั่งบริหารในส่วนงานที่ตนเองไม่รู้จักและไม่ถนัด แต่จำเป็นต้องนั่งบริหารด้วยเหตุผลว่า "ตำแหน่งนี้ว่างอยู่" ต้องนั่งไปก่อนเพื่อความเจริญใน "ชีวิตราชการ" ในภายภาคหน้า ต้องบริหารในงานที่ไม่รู้จักและไม่ถนัดต่อไปพลางก่อน

"ระบบราชการ" กำลังจะค่อย ๆ คืบคลานเข้ามาบนท่อน วงดุริยางค์แห่งชาติของเราอีกแล้ว หลังจากเพิ่งจะพลิกฟื้นคืนชีพได้ไม่นาน โดยฝีมือของคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ๆ (ที่มีคุณภาพจริง ๆ) ความน่าภาคภูมิใจในความเป็นวงดุริยางค์แห่งชาติที่กำลังจะกลับคืนมาจะต้องถูกบั่นทอนไปอีกหรือทางที่ดีกรมศิลปากรจะต้องหาทางศึกษาแนวทางการบริหารวงออร์เคสตราตามมาตรฐานสากลว่าเขามีกลไกการบริหารกันอย่างไร (นี่คือการปฏิรูประบบราชการอีกแบบหนึ่ง) อำนาจของฝ่ายบริหารกับอำนาจของศิลปิน จะคานกันอย่างไรให้เกิดความพอดีแน่นอนที่สุดตัวแทนของนักดนตรีจะต้องร่วมมือปาก-เสียง แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่บ้างมีจะนั้นแล้วก็จะเกิดการ "หลงทาง" ได้ เช่นในกรณีนี้

และที่สำคัญ วาณิช โปตะวนิช ผู้อำนวยการเพลงควรได้รับมอบหมายให้ทำงานในหน้าที่วาทยกรประจำวง (Resident Conductor) ไปเสียเลย ผลงานในการพลิกฟื้นวงกรมศิลป์ฯของเขานั้นพอจะพิสูจน์ตัวเองได้แล้วว่า เขาน่าจะรับผิดชอบงานนี้ได้

อย่าลืมว่านี่คือ "วงดุริยางค์แห่งชาติ" ที่มีเกียรติประวัติอันน่าภาคภูมิใจไม่น้อย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นองค์พระผู้พระราชทานกำเนิดซึ่งเกียรติภูมินี้ข้าราชการที่บริหารองค์กรนี้ควรตระหนักว่า พระองค์ท่านก่อตั้งวงดุริยางค์วงนี้เพื่ออะไร และทรงแต่งตั้ง ศ. พระเจนดุริยางค์ ซึ่งเป็นบุคลากรทางดนตรีที่ดีที่สุดในเมืองไทยมาสร้างวงจนยิ่งใหญ่ในอดีตที่ผ่านมาแล้วด้วยพระราชประสงค์ใด

แล้วขุนนางยุคปัจจุบันผู้ไม่ประสีประสาในด้านศิลปวัฒนธรรมกลับนำวงดุริยางค์วงนี้ (ที่เพิ่งจะพลิกฟื้น) ไปเชียร์ร่าวงนั้น เป็นการบังควรละหรือ.

หมายเหตุ : บทความชิ้นนี้เผยแพร่โดยการสนับสนุนโดย สกว ภายใต้โครงการวิจัย "การวิจารณ์ ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย" ของ ศ.ดร.เจตนา นาคนาวะ สำหรับ บรรพบุรุษ คุณโสภณ ผู้เขียนบทความ ปัจจุบันเป็นพนักงานของ อ.ส.ท. ดูผลการผลิตรายการดนตรีคลาสสิกทางวิทยุคลื่น 107 Mhz